Montreal 6, P.Q.

Latvian Newspaper for America

Published twice weekly
by the Publishing Co. DAUGAVAS VANAGS
Editorial and Business Office:
1534 King St., W., Toronto, Ont., Canada
Phone — KEnwood 7297
General Representative in USA:
DV Pārstāvība ASV, 126 Jefferson Ave
Mineola, N.Y., USA. Phone: Garden City 7-1155 W.
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL, POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA

LATVIJA

AMERIKĀ

Nr. 2 TREŠDIEN, 1951. G. 10. OKTOBRĪ 1. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — Dr. iur. HUGO VITOLS
Redakcija un kantoris:
1534 King St., W., Toronto, Ont., Canada.
Telefons — KEnwood 7297
ASV redakcija un galvenais pārstāvis:
126 Jefferson Ave, Mineola, N.Y., USA
Telefons — Garden City 7-1155 W
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $1.50; par 3 mēn. $4.00;
par 6 mēn. $8.00; par 1 gadu $15.00
Sludinājumu maksa:
slud. daļā $1.00; tekstā $2.50
par vienu collas ielpu 1 slejā

Jauni Sarkano priekšlikumi

Korejas kaujas laukos pēdējās dienās atzīmējamu notikumu nav. Mazākas triecienvienības veic izlūkošanas pasākumus, cenšoties iespraukties pretinieka līnijās. Sabiedroto gaisa spēki atkārtoti bumbo komūnistu piegādes ceļus, nodarot pretiniekam prāvus zaudējumus. Turpinās pamiera sarunu priekšnieku sarunas ar mainīgām izredzēm, kas šobrīd, šķiet, tuvina sarunu partnerus. Protams, viss atkarīgs no Kremļa jā vai ne.

Tokio. — Sarkanie ierosinājuši atjaunot pamiera sarunas Panmundžomā, mazā ciemā 6 jūdzes austrumos no Kesongas.

Tokio domā, ka sabiedrotie šo priekšlikumu pieņems, bet toties noraidīs kādu pavadpriekšlikumu, ar ko neitrālā joslā ietilptu arī Munsana, sabiedroto miera nometne, kas atrodas 14 jūdzes dienvidaustrumos no Kesongas.

Panmundžoma atrodas vienu jūdzi no ģenerāļa Ridžveja 27. septembrī ierosinātās pamiera sarunu vietas Songhionas.

Sarkano priekšlikumu parakstījuši ķīniešu ģenerālis Peng Teh-Hu ais un Ziemeļkorejas premjērs Kim IL Sungs.

Laikraksti izpauž noslēpumus

Vašingtonā. — Pēdējā preses konferencē prez. Trūmens sniedzis paskaidrojumus par 25. sept. rīkojumu valsts iestādēm nedot presei ziņas, kuru publicēšana kaitīga valsts interesēm.

Šo prezidenta direktīvu laikraksti atzīst par līdzvērtīgu cenzūrai.

Prezidents paskaidrojis, ka laikraksti publicējot 95 % slepeno ziņu. Viņš lūdzis redaktorus šādas ziņas laikrakstos neievietot arī tad, ja tās nāktu no aizsardzības ministrijas un citām valsts iestādēm. Trūmens teicis, ka viņam neesot ne mazākās vēlēšanās nodibināt cenzūru, bet viņa pienākums esot rūpēties par valsts drošību. Viņš arī nedomājot laikrakstus vainot valsts nodevībā, bet nevarot neatzīmēt šādā veidā valsts interesēm nodarīto kaitējumu.

Prezidents, piem., nosoda žurnālu Fortune, kas iespiedis karti, kurā atzīmētas atomieroču laboratorijas. Žurnālisti aizrādījuši, ka min. karte saņemta no valdības iestādes, bet Trūmens pateicis, ka neatkarīgi no tā, kas karti devis to nevajadzējis publicēt.

Prezidents cēlis iebildumus arī pret to, ka laikraksti publicējuši jaunākā tipa raķešu lidaparāta Matadors foto uzņēmumu, kaut arī to atļāvuši Aizsrdzības ministrija.

Britu valdība slēgusi.

bez paskaidrojuma, TASS radio uztvērēju staciju Anglijā. Šī stacija saukta Soviet Monitor, nodibināta kara laikā 1941. gadā uz īpašas vienošanās pamata.

Atombumbas sprādziens PSRS

Vašingtona. — Sakarā ar jauno atombumbas sprādzienu Pad. Savienībā, eksperti domā, ka Pad. Savienība, tāpat kā Amerika, var jau iesaistīties atomu karā. Kongresa locekļi pārliecināti, ka tuvākā laikā Pad. Savienībā notiks jauni atombumbu mēģinājumi, kas nozīmējot, ka masveida fabrikācija tur iet jau vaļā.

Kongresā paceļas balsis, kas prasa asignēt jaunus līdzekļus atomieroču ražošanai. Demokrats Džeksons izteicies, ka šādu ieroču ražošanai līdzekļi jāpalielina desmitkārtīgi, t. i. viena miljarda vietā jādod desmit.

Kongresa atomlietu komisijai priekšsēdis Mekmehons paziņojis, ka viņš komisijā ierosinās pieņemt rezolūciju par 6 miljardu dolaru asignāciju atomieroču pastiprināšanai flotē, aviācijā un armijā.

Baltā Nama sekretārs preses lietās Šorts prezidenta vārdā paskaidrojis, ka ASV centīsies panākt vienošanos atomenerģijas kontroles jautājumā.

Kara aviācijas štāba priekšnieks ģen. Vandenbergs atzinies, ka 7 no 10 Padomju atombumbu bumvežiem spētu izlauzties cauri gaisa aizsprostam un uzbrukt ASV teritorijai.

Mekmehons domā, ka jau tagad Pad. Sav. rīcībā ir tikdaudz atombumbu, lai iznīcinātu 20—30 amerikāņu pilsētu. Esot arī tādi, kas apgalvo, ka PSRS rīcībā ir 1000 atombumbu.

Pretēji šīm ziņām Pad. Savienības propagandisti vēl vienmēr apgalvo, ka PSRS atomenerģijas pētījumu laukā mēģinājumi notiekot vienīgi zinātniskos, bet ne militāros nolūkos. To pašu savā laikā Pravdas intervijā apgalvoja arī pats Staļins.

Francijā komūnisti zaudē

Pašvaldību vēlēšanas Francijā devušas labvēlīgus rezultātus pašrtizējai valdības koalīcijai ar premjēru Plevēnu priekšgalā.

Līdz šim saskaitīti rezultāti 1.480 vēlēšanu iecirkņos no 1.660. Ieguvēji šais vēlēšanās ir labie un centristi.

Komūnisti — pēc pirmajiem skaitļošanas rezultāties spriežot, zaudējuši 4% balsu.

Ieguvēji ir Neatkarīgā republikāņu un zemnieku bloks un gollisti.

Viņu Karaliskās Augstības Lielbritanijas troņmantiniece princese Elizabete, Edinburgas hercogs Filips, princis Čarls un princese Anna.

TROŅMANTNIECE ELIZABETE KANADĀ

Princese Elizabete, ķēniņa vecākā meita, ir Lielbritanijas troņmantiniece. Anglijas likumi nenoliedz sievietei tiesības būt par valsts galvu — valdnieci. Zīmīgi, ka Anglijas vēsturē tieši visspožākie valsts varas laikmeti ir bijuši ķēniņieņu valdīšanas laikā.

Ķēniņiene Elizabete (1558.-1603.), Henrija 8. un Annas Boleines meita, nodibināja Anglijas varu uz jūrām, iznīcinot toreizējā pasaules valdnieka Spānijas Filipa 2. floti Neuzvaramo Armādu 1588; nostiprināja Anglijā viņas tēva reformēto anglikāņu baznīcu: ļoti rosīga tai laikā bija gara kultūras attīstība: īpaša valodnieku un teologu komisija tulkoja bībeli angļu valodā, darbojās Šekspīrs, veidojās teātris.

Otrs Anglijas ziedu laiks ir ķēniņienes Viktorijas valdīšana (1837-1901), kad Anglija guva lielas diplomatiskas un militāras uzvaras; Indiju piesaistīja tieši Anglijas tronim, un ķēniņiene Viktorija kļuva par Indijas imperātrisi. Arī gara kultūrā Viktorijas laikmetā angļiem spoži panākumi. Bez šīm divēm slavenām valdniecēm Anglijā ir bijušas vairākas citas.

Anglijas princese Elizabete un Edinburgas hercogs uzsāka pagājušās pirmdienas nakti savu 3.400 jūdzes garo lidojumu no Londonas uz Montreālu, kas ir pirmais posms viņu 31 dienu ilgstošajam ceļojumam pa Kanadu un Savienotām Valstīm.

Karaliene Elizabete un princese Margarete ieradās lidlaukā, lai viņiem novēlētu laimīgu ceļu.

Princese Elizabete bija tērpusies sūnas krāsas zaļā tērpā, hercogs — zilā uzvalkā, bez mēteļa, par spīti aukstam rudens nakts vējam. Ieņēmusi vietu pie lidmašīnas logā princese, smaidīdama pavadītājiem vicināja ar roku, un karaliene tai sūtīja gaisa skūpstus.

Princesi pavada 10 personas.

Sākotnēji princeses ceļojums bija noteikts uz 2. oktobri. Nu tas notiek vienu nedēļu vēlāk, līdz ar ko visi ceļojumu etapi un visas pieņemšanas notiks tieši par nedēļu vēlāk.

Lidmašīna, kurā princese un hercogs lido uz jauno kontinentu, ir stratokreicers BOAC „The Canopus," kas pārlidojis okeanu jau 200 reizes. Lidmašīnu vada 52 gadus vecais pilots Oskars Filips Džons, kas nolidojis jau 3 miljoni jūdžu. Lidmašīnas griesti ir 24 tūkst. pēdas, vidējais ātrums — 300 jūdzes. Trīs no vienpadsmit ekipāža laudīm ir kanadieši.

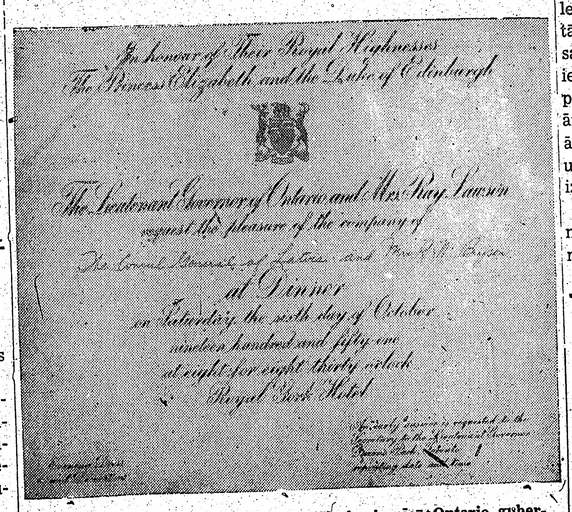

In honour of Their Royal Highnesses
The Princess Elizabeth and the Duke of Edinburgh
The Lieutenant Governor of Ontario and Mrs. Ray Lawson
request the pleasure of the company of
at Dinner
on Saturday, the 30th day of October
nineteen hundred and fifty one
at eight-thirty o'clock
Royal York Hotel

Nākošo sestdien Toronto Royal York viesnīcā Ontario gubernātors par godu Viņas Karaliskai Augstībai Princesei Elizabetei un Edinburgas hercogam dod dineju, kurā aicinātas visizcilākās sabiedriskās personas. Ielūgts arī Latvijas ģenerālkonsuls un R. M. Braisona kundze.

Irānas premjērs Mosadeghs

izlidoja uz Ņujorku, kur tas piedalīsies Apvienoto Nāciju Drošības Padomes sēdē, kurā apspriedīs angļu un irāņu ķildu 1.400.000.000 dol. naftas sabiedrības jautājumā.

Pašreizējais konflikts, kas sākās pirms trim mēnešiem, izbeidzies faktu plāksnē ar visu angļu izraidīšanu no Abadanas naftas laukiem. Anglijas tirdzniecības ministrs sers Šaukross, kādā strādnieku sapulcē deklarēja, ka karakuģu diplomātijas laiks beidzies: „Mēs neesam gatavi šai brīdī risket pasaules karu šai jautājumā."

Šī pirms Teherānas atstāšanas, Mosadeghs saņēmis no prezidenta Trūmena aicinājumu savā ceļojumā laikā viņu apciemot Vašingtonā.

Pāri par 70 gadu veco Mosadeghu viņa ceļojumā pavada 17 personas, tai skaitā arī Mosadegha dēls un ārsts.

ASV un PSRS attieksmes pasliktinājušās

Savienoto Valstu vēstnieks PSRS Elens Kirks atstāj savu posteni. Viņš 5. oktobrī atvadu vizītē bija ieradies pie ārlietu viceministra Andreja Višinska, kur sabija 45 minūtes. Par sarunu tematu nekas tuvāks vēl nav zināms.

Vēstnieks ļoti atklāti paziņoja sabiedrībai, ka viņa cerības uz attieksmju uzlabošanu starp ASV un PSRS nav vainagojušās panākumiem.

Nododams savas akreditēšanās vēstules Augstākās Padomes prezidija priekšsēdim Nikolajam Švernikam 1949. gada 4. jūlijā, vēstnieks bija deklarējis, ka tas „neatlaidīgi strādās, lai uzlabotu attieksmes abu valstu starpā". Tagad vēstnieks deklarēja, ka savās cerībās vīlies: „Attieksmes ir launākas, nekā tās bija, kad ierados šeit. Tās atspoguļo vispārējo starptautisko attieksmju pasliktināšanos starp ASV un Krieviju."

Franču diplomātija cenšas aizkrustot Maskavai ceļu

Vācija stāv lielas izšķiršanās priekšā. Daudzi vācieši šķiet noticējuši Maskavas gribai apvienot Vāciju un padarīt to par neitrālu zemi, ja vien tā nepieslienas Ziemeļatlantijas paktam. Ko tas nozīmētu Ziemeļatlantijas valstu kopībai, ir viegli saprotams. Tas nozīmētu Eiropas stiprāko bataljonu iztrūkumu Eiropas armijā Padomju Savienības uzbrukuma gadījumā.

Ja nu krieviem izdotos apvienot Vāciju, kaut pilsoniskas valdības aplodā, nebūtu necik patikami, ka tad Vācija būtu ar mieru piedalīties Eiropas armijā, kurā tai nebūtu noteicēja loma.

Vācijas jautājums patlaban atrodas krustcelēs. Lai būtu kā būdams, Kremlis pašlaik spēj laist spēlē tādus trumpjus, kas paralizē sabiedroto akciju.

PADOMJU CEĻOJUMS UZ MĒNESI

Maskavā. — Padomju Artilerijas Akadēmijas loceklis korespondents Dr. M. K. Tichonravovs izteicās žurnālā Pionieru Pravda, ka padomju raķešu raidīšanas un strūklīdmašīnu attīstība Padomju Savienībā esot sasniegusi vai pat pārsniegusi Rietumu zemju zinātniskās iespējas.

Tichonravovs tālāk deklarējis, ka padomju inženieri nu esot spējīgi precīzi izskaitļot gaisa kuģa dotumus, kas domāts mēneša sasniegšanai. Tādiem gaisa kuģiem būtu nepieciešams 250 m ātrums sekundē, jeb 900 kilometru (560 jūdzes) stundā.

Pirmais solis mēneša sasniegšanai būtu radīt mākslīgu zemes satelītu. To varētu panākt strūkligaiskuģis ar 8000 metru ātrumu sekundē.

Mēneša gaisa kuģim būtu jāsver 1000 tonnu. Tas spētu uz mēnesi nogādāt 2 cilvēkus. Ja izdotos paprieks radīt mākslīgu satelītu, tad gaisa kuģim būtu jāsver tikai 100 tonnu.

Šai sakarā der atcerēties, ka Tichonravova izteicieni ir atkārtojums kādām 1949. gada 16. februārī Vašingtonā iesniegtam, sīkpenam ziņojumam par mākslīga zemes satelita radīšanu, ko varētu izmantot, kā militāru „priekšpostenī" novērošanai, radara un raķešu šāviņu raidīšanai. Šāds satelits atrastos, pēc aplēsēm, 23.000 jūdzes attālumā no zemes.

Toreizējais Aizsardzības sekretārs Džems Forestals savā gada pārskatā 1948. gadā jau ziņoja, ka amerikāņu armija nopietni studē mākslīga zemes satelita radīšanas iespējas.

Lielbritanijas Apgādes ministrijas galvenais zinātnieks sers Harijs Meson Garners šī gada maijā paziņudināja, ka ceļojumi uz mēnesi, Marsu un varbūt pat Venus būs iespējami tuvāko 20 gadu laikā.

Trimdas saimē neskaidrības par Konsultātīvo Kopu

Daugavas Vanagi iegādāsies īpašumu Vācijā invalidu, veco ļaužu un trūkumcietēju uzņemšanai

Sūtņa Feldmaņa vadītā ALA's centrālās valdes un BEK Latviešu Konsultātīvās Kopas kopsēdē Ņujorkā kopas pr-dis V. Māsēns ziņoja, ka 18. nov. paredzēts atklāt Latvijas Balss raidījumus latviešu valodā. ALA's centrālā valde nolēma uzsākt aprūpes biroja darbību un sūtīt īpašu delegāciju pie Amerikas Ev.-lut. baznīcas vadības noskaidrot latviešu draudžu stāvokli.

Sestdien 6. oktobrī Ņujorkā notika Amerikas Latviešu Apvienības centrālās valdes un Brīvās Eiropas Komitejas Latviešu Konsultātīvās Kopas kopsēde. To vadīja sūtnis J. Feldmanis. Savā uzrunā, viņš teica, ka tautas kopība Amerikā ir veidošanās stadijā. ALA vēl nav galīgi izveidota.

Konsultātīvai kopai izdevies iesaistīt darbā redzamus darbiniekus, ar piedzīvojumiem politiskajā laukā. Viņu vārdi tautā ir pazīstami. Kopa nav valdība, bet darba kopa. Nebūtu vēlams kopā uzņemt darbiniekus, kas mēģinātu radīt šķelšanos šinī kopējā darbā.

Kopas priekšsēdis V. Māsēns ziņoja par kopas darbību. Paredzams, ka 18. novembrī varēs atklāt Latvijas Balss raidījumus latviešu valodā arī BEK raidījumiem. Kopa nepretendē uz to, ka viņa kādu pārstāvētu. Tā nav politiska, bet darba organizācija.

ALA's priekšnieks Lejiņš ziņoja par šīs organizācijas līdzšinējo darbību. Par ALA'u nav to neskaidrību un pārpratumu trimdas saimē, kādi pastāv attieksmē pret Konsultātīvo kopu. Ar ALA's statūtiem iepazīstinātas visas latviešu organizācijas.

ALA's valdes sēdē bija aicināti un ieradušies arī Latviešu Lutheriskās Baznīcas Virsvaldes ASV prezidents P. Eglītis un arhibīskapa vietnieks prāvests Kulītis. Eglītis ziņoja par latviešu draudzes stāvokli. Nolēma sūtīt delegāciju pie amerikāņu luteriskās baznīcas vadības pārrunāt latviešu draudžu stāvokli ASV.

Aprūpes biroja vadītājs A. Līdacis iepazīstināja sēdes locekļus ar aprūpes biroja darbības projektu. Palīdzība visvairāk sniedzama tautiešiem Eiropā, bet jāpalīdz arī Amerikā dzīvojošiem. Darbs jāsaskaņo to organizāciju starpā, kas to līdz šim ir darījušas.

DV ir attīstījuši plašu darbību, ir iekārtota kartotēka 2000 aprūpējamiem. DV paredzējuši iegādāties īpašumu Vācijā 40,000 — 50,000 vācu marku vērtībā, lai invalidiem, veciem ļaudīm un nespējnieku ģimenēm būtu kur apmesties.

Latvian Relief veikusi lielu darbu. Darbs jākoordinē, lai vienlīdzīgi sadalītu pabalstu tiem, kam tas vajadzīgs.

Aprūpes biroja darbības uzsākšanai nepieciešami 200 dolāru mēnesī. Sūtnis Feldmanis paziņoja, ka sūtniecība ir gatava aprūpes darbam dot 100 dolāru mēnesī. ALA no savas puses nolēma dot 100 dolāru mēnesī, līdz ar to Aprūpes birojs var uzsākt darbību.

Iesniegums AN par deportācijām

3. oktobrī Ņujorkā notika Brīvās Eiropas komitejā ietilpstošo valstu pārstāvju apspriede, kurā galīgā veidā pieņēma memorandu par deportācijām valstīs, kas atrodas aiz dzelzs priekškara. Memoranda tekstu bija izstrādājis Latvijas sūtnis J. Feldmanis. Memorandam pievienoti pārskati par deportācijām katrā valsti atsevišķi. Memorandu iesniegs Apvienoto Nāciju pilnsapulcei, kas sanāks Parīzē 6. novembrī.

AUSTRUMU UN RIETUMU NAFTAS POTENCIĀLI

Pazīstamais vācu naftas speciālists A. M. Štāmers grāmatā Erdoel, Maechte und Probleme sniedz dažus raksturīgus salīdzinātājus skaitļus par visas pasaules naftas produkciju 1949. g. un tās sadalīšanos pa atsevišķām pasaules daļām un politiskajām ietekmes joslām. Šie skaitļi labāk par visu citu raksturo karam tik ārkārtīgi svarīgā „naftas potenciāla" sadalīšanos starp austrumu un rietumu ietekmes sfairu, kas izpaužas skaitļu attiecībā 1:11.

Pēc minētām ziņām, kas ir jaunākās pieejamās, bet visumā tomēr, šķiet, atbilstam arī pašreizējiem apstākļiem, viss Amerikas kontinents producējis 346 milj. t. naftas jeb 74 proc. no pasaules kopprodukcijas, pie kam 56,6 proc. dod Ziemeļamerika viena. Rietumeiropa un Afrika katra dod tikai ap 0,5 proc., Vidējie austrumi 14,6 proc., bet Tālie austrumi 2,1 proc. Pavisam rietumu iespaida sfairā iegūst 91,6 proc. no visas pasaules naftas produkcijas, tā kā padomju ietekmes joslai paliek tikai 8,4 proc. resp. 39,5 milj. t. Sadalījums starp Pad. savienību un tās Austrumeiropas satelītiem ir 7,1 un 1,3 proc.

Anglijas vēlēšanas

Anglijas parlaments atlaists, un neviens šodien vēl nevar pateikt, kura partija atgriezīsies ar lielāko deputātu skaitu atjaunotā parlamenta ēkā.

Konservātīvo pusē ir šādi plūsi: Pirmāis un svarīgākais ir negātivs — angļu pamatumi Irānā, kur no angļu rokām izkrita lielākais naftas centrs pasaulē un līdz ar to angļu lielākie ārzemju ienākumi.

Šai nelaimīgajā konfliktā Strādnieku partijās stāvoklis atgādināja Sofokla traģēdiju: dari ko darīdams, meties kurp mezdamies — iznākums liktenīgi izveidojas pretēji iecerējumiem.

Strādnieku partijai sevišķi liels sašutums par Mosadegha izrīcību nepieklājas, jo nevar ziet pasaulē ar divi dažādām olektēm. Ja tu atzīsti, ka atļauts nacionālizēt, tad tas atļauts ne vien Temzas krastos, bet arī Abadanā.

No otras puses, piespiest irāņus respektēt kapitālistiskās tiesības Strādnieku valdība arī nevarēja, jo tas nozīmētu iedarbināt kādu 30 gadus vecu Persijas un Krievijas līgumu, kas nosaka, ka „Ja kāda trešā valsts (lasi: Anglija, V.)sūtītu bruņotus spēkus uzurpātoriskas politikas īstenošanai ar intervencijas palīdzību Persijā, (...) Krievijai ir tiesības sūtīt savu karaspēku Persijas iekšzemē."

Strādnieku partija, citiem vārdiem, nevarēja piespiest Mosadegu atsaukt nacionālizāciju un pieņemt piecdesmit pret piecdesmit no simta peļņas sadali.

Abadana angļiem ir zaudēta, un tas noticis Strādnieku valdības laikā!

(Nobeigums 6. lpp.)

ŠINI NUMURĀ:

* JAUNI PRIEKŠLIKUMI (1:1)
* LAIKRAKSTI IZPAUŽ (1:1)
* JAUNAS ATOMBUMBAS (1:2)
* MOSADEGHS BRAUC UZ ŅUJORKU (1:1)
* ELIZABETE KANADĀ (1:3)
* ANGLIJAS VĒLĒŠANAS (1:6)
* DAUGAVAS VANAGI IEGĀDĀSIES ĪPAŠUMU VĀCIJĀ (1:6)
* RIGA ESOT NEPIECIEŠAMA KRIEVIJAI (3:5)
* NACISTU PELNI IZĀRĀ (4:4)
* VĀCU KARAVIRI PRASA (8:3)
* TIRIŠANAS POLIJĀ (8:1)

LATVIJA

Ir Amerikas kontinentā plašākais latviešu laikraksts, kas mūsu tautiešiem Savienotajās Valstīs un Kanadā sniedz vispusīgu informāciju par latviešu dzīvi visās zemēs, tāpat arī ziņas par pasaules politiskajiem notikumiem.

Laikraksts pasūtināms visās ASV un Kanadas Daugavas Vanagu apvienībās, nodaļās, kopās un pie DV pilnvarotiem, kā arī laikraksta redakcijās ASV un Kanadā un pie mūsu pārstāvjiem.

Trimdinieks pie spoguļa

INGRIDA VĪKSNA

Starp fražainu optimismu un drūmu bezcerību svārstīdamies, mēs esam aizmocījuši jau septiņus trimdas gadus, un šai laikā mūsu acu priekšā ir nostājušās dažas skarbas patiesības, ko bieži atvairām no savas apziņas, negribēdami tās skatīt vaigā.

Neaizkavot tās dvēseles, kuŗas šodien mēs neesam cienīgi ietelpināt savās kalkulācijās, varam skatīt latviešus izmētātus pa visām pasaules jūŗām un kontinentiem, kas līdzīgi sīkstai kāpu zālei mēģina saknēm iekerties svešās smiltīs, lai nenokaltu.

Šādi mēs stāvam no Vācijas nometņu pelēkās nabadzības līdz Amerikas dolarū spožumam — rūgtu kildu noērcināti, savas klaidonības un nabadzības apnikuši, savas lielās tiecības pievilti.

Bet, ar savu izmisumu cīnīdamies, un kādā atklāsmes brīdī paveroties spogulī, lai tur ieraudzītu savu stipro, drošo, un cildeno latvieša seju, mums dažbrīd jāsatrūkstas, ieraugot tur izmocītus un bieži līdz nepazīšanai izķēmotus vaibstus. Pāršķirstot mūsu laikrakstu lapas un paklausoties pašiem savās bravuriģajās runās, mums jātic, ka mūsu tautai ir piešķirtas vai visas cildenās un krietnās īpašības, kas to kā baltu, neaptraipītu gulbi izšūpos cauri visiem trimdas pārbaudījumiem. Vai mēs mazums esam dzirdējuši, ka „latvietis ir uzņēmīgs," „latvietis ir strādīgs", „latvietis ir varonīgs," — godīgs, uzticīgs savai zemei un pastāvīgs savā ticībā. Šī pārliecība mums ir kluvusi par aksiomu, ko mēs nepūlamies vairs ne revidēt, ne apšaubīt ņ ārdomāt. Patiesi, šīs īpašības gul dziļi mūsos, kā mūsu sirdsapziņa pro asiņu dunoša atbalss, tās bieži laužas uz āru, nesaumas mūs preti atseviškiem ārējiem panākumiem, bet visam tam līdz ar mūsu sejās ir iezīmējušies daži jauni, vaibsti, ko ne labprāt ieraugām spoguļa stiklā.

Kā lai uzdrīkstas teikt, ka blakus šiem krietnajiem tikumiem aizvien biežāk gaismā izceļas sīkas nenovīdības, īgnas skaudības, glēvas neticības, sīkstas mantrausības un vēsas vienaldzības gars. Uz trīju trimdas paaudžu fona ir izaudzis jauns latvieša tips — sauksim to par Antonu Letiņu, lai to vieglāk varētu ieraudzīt mūsu pašu vidū. Vērīgi raugoties, mēs to satiksim visur.

Ja Antons Letiņš pats nav varējis tikt cauri skrīnētāju uguns joslai, viņš rūgtumā papūlas uzrakstīt sīku papīra lapiņu, kas aizsprosto ceļu arī otram. „Ja nav man — lai netiek arī tev," ir viņa morāle. Ticis siltākā vietā, Antons Letiņš nerādīgi nopūšas; kad tā draugs jautā, vai turpat veiznāk vieta arī viņam? „Žēl, nav gan," saka Antons Letiņš, jo — kas var zināt — varbūt pašam paliks mazāks medus pods, ja būs jādala to ar likteņa brāli... Ievilcis pierē nopietna politika rūpju un pātdomu krokas, Antons Letiņš redzams arī mūsu valstsvīru starpā, kur tas, ar liekulīgas tēvzemes mīlestības vārdiem uz lūpām, jauc, kombinē un maisa, lai tikai nodrošinātu pats savus programmas īstenošanu, kas tam sola slavu, godu un naudu. Šo savu draugu mēs sastopam arī visur tur, kur sanāk runasvīri, lai dalītu mantu un naudu, kas nepieciešama tiem, kas ziedojuši kādreiz visvairāk. Bet Antons Letiņš ir veikls vīrs, un par savām pūlēm tas allaž māk šo to iestīdināt arī savos mantu kambaros. Un drusku citā vidē mēs ieraugām šo pašu Antonu Letiņu sēdam uz sava nama sliekšņa ar gudrības vārdiem uz lūpām: „Ejiet un dariet vien jūs — kas man tur daļas? Es esmu pliks un nabags, man jāmaksā vēl par savu auto un par savu māju, un kas man daļas gar kopējiem pasākumiem, gar mūsu kultūru? Es esmu tik noguris!"

Tur, kur ar ticību un aizliegšanos dara kāds darbu, Antons Letiņš stāv malā laužu pūlī, un uz viņa lūpām gul smīns: „Tie visi ir mulķi vai blēži," viņš saka. „Tiem savas godkāres dēļ tie kustas, ne savas tautas labā — nedariet, neejiet līdz!" Un kad mēs jautāsim draugam Letiņam, kādu pūru viņš sev krāj, lai vestu līdz uz mājām, tas plecus paraustīdams, atbild: „Uz mājām? Ko es tur darīšu? Tur viss būs jāsāk no gala kailām rokām, bet te man ir kārs. OK, es palikšu šeit — un mani bērni lai mācās svešo mēli — tiem būs vieglāk..."

Būsim pateicīgi liktenim, ka vēl vienmēr pēc šiem pārbaudījumu gadiem mūsu goda prāts un mūsu krietnums stāv pāri mūsu trimdā izdīgušā zemiskuma briesmām, bet būsim tomēr modri, lai neļautu Antonam Letiņam pārāk iedzīvoties mūsu vidū, kur mulsina vājākos, sarūgtina godīgos un liek novērsties ticīgajiem.

DIPLOMĀTI SASKAŅO UN AKTĪVĒ DARBU

Igaunijas sūtnis Londonā A. Torma šinīs dienās izbrauca uz Ņujorku, lai pārrunātu aktuālos politiskos jautājumus ar igauņu sabiedriskās dzīves vadītājiem. Pirms sūtņa A. Tormas aizbraukšanas trijiem Baltijas valstu sūtņiem bija kopēja apspriede pie Latvijas sūtņa K. Zariņa. Šādas apspriedes Baltijas valstu sūtņiem Londonā pēdējos 11 gados notiek regulāri, un tajās izmaina informāciju un saskaņo darbību.

LATVIJAS PĀRSTĀVIS AUSTRĀLIJĀ

Austrālijas valdība akceptējusi priekšlikumu, ka ārkārtējo pilnvaru nesējs sūtnis K. Zariņš iecel karjēras diplomātu par sekretāru pie Latvijas goda ģenerālkonsula Sidnejā. Jaunieceltajam sekretāram darba vieta būs Melburna. Līdz šim Latvijai Austrālijā nebija diplomātisku vai konsulāru karjēras pārstāvju. Darbojās tikai goda ģenerālkonsuls Sidnejā, kas ir arī Latvijas kousulu seniors, un konsuli Brisbenē un Melburnā.

POĻU PROTESTS

Polijas trimdas valdība, kuŗas sēdeklis ir Londonā, iesniegusi Sa- vienoto Vastu ārlietu ministram Ečesonam notu, kuŗā uzsvērts, ka delegācija, kas Sanfrancisko konferencē reprezentēja Poliju, pārstāv Padomju Savienībai padevīgu satelitu valdību, kuŗas eksistence iespējama tikai ar sarkanarmiju klātbūtni Polijā. Tāpēc šai valdībai nav tiesību runāt Polijas tautas vārdā, un tās pārstāvju deklarācija nepievienoties miera līgumam ar Japānu nav saistoša.

Nota paskaidro, ka Polijas legālā valdība, kas tagad atrodas trimdā, bija tā, kas pieteica Japānai karu, un tā tagad konstatē, ka kara stāvoklis starp abām valstīm ir beidzies reizē ar Sanfrancisko miera līgumu, un iespējami drīz starp Poliju un Japānu jāizveido draudzīgas attiecības.

Šī nota izsaka viedokli, kam arī mēs varam pilnīgi pievienoties.

Latvijai ar Japānu pagātnē ir bijušas draudzīgas attieksmes, kas izaugušas no kopējām interesēm starptautiskajā situācijā, tāpēc latvieši redz ar prieku Japānas atgriešanos brīvo valstu saimē un cer uz draudzīgu attiecību atjaunošanos.

A.

Šīs personas meklē

draugi un pazīstami caur LNAK kartotēku.

Mirdza Bauers, Anna Bīriņš (no Eslingenas), Herberts Beiers, Brože Alvine, dz. Mollers, Ilmārs Derics, Jānis Dzirneklis, Bonars Egļits, Viktors Frīde, Dr. Marija Feders, Dr. Mirdza Gulēns, dz. Jurjāns, Ausma Gulbis, Rūdolfs Jakubovičs, Elizabete Jirgens, dz. Tenis, Inka kundze, Kārlis Kauliņš (no Svētciemas), Pēteris Kupcis. Paulis Konrāds, Olga Laiviņš, Gaida Lūsis, Ernests Liepiņš, Jānis Priedīts, Hedviga Pētersone, Tālivaldis Rozītis, Ansis, Helēna, Valda Rutce, Gunars Spone, A. Štreibergs (zobārste), Alberts Tamanis, Juris Tōtengode, Maiga Ūdris, Alberts Vasiļkovs, Hermanis Vilks, Harijs Vaitekaits, Aleksanders Vinčelis, Melizande Zariņš, E. Zeibergs.

Laipni lūdz minētos tautiešus paziņot savas adreses LNAK kartotēkai. Adrese: Latvian National Federation in Canada. P. O. Box 285 Term. "A", Toronto, Ont., Canada, tel. PR 2823.

MEKLĒ MANTINIEKUS

The Treasury Solicitor, London meklē mantiniekus: 1) 1946. g. 7. februārī, Anglijā mirušā jūrnieka Jāņa Stabulnieka (al. John Stabulneck), kas dzimis 1877. g. g. 18. jūlijā, Latvijā, un 2) 1951. g. 31. maijā, Anglijā mirušā Friča Bērziņa (al. Frank Burzins), kas dzimis 1896. g. 9. novembrī, Tukumā, Latvijā, atstātajiem mantojumiem.

Tiešīgi mantinieki vai tie, kam tādi būtu zināmi, lūgti atsaukties Latvijas sūtniecībai, 87, Eaton, Place, London, S. W. 1.

HERTAS LŪSES UN HUGO ŠTRAUSA KONCERTS BOSTONA

Latvju Mākslas Aģentūras rīkotais operdziedātājas Hertas Lūses un pianista Hugo Štrausa koncerts notika Jaunanglijas konservatorijā Bostonā. Tas bija pirmais latviešu sarīkojums šajā lielajā un slavenajā mākslas iestādē. Hertai Lūsei bija jauna, noskaņota programma: Bēthovena un Fr. Šuberta dziesmas ievadījumā, tad A. Kalniņa, Pēteŗa Barisona, Haralda Berino un Jāņa Mediņa dziesmas. Dziedone guva lielus panākumus. Hugo Štrauss atskaņoja Bēthovena Mēnesnīcas sonātu un Šopena Scherzo h-molly. Abi mākslinieki sniedza piedevas un saņēma ziedus un ilgus aplausus.

TAUTIEŠU IEVĒRĪBAI

PAPLAŠINĀTI RAIDĪJUMI

Amerikas Balss raidījumi latviešu valodā, sākot ar 6. oktobri, dubultoti un notiek divas reizes dienā. Katrs raidījums ilgst 15 min., un tā atkārtojumu noraida pāris stundas vēlāk. Latvijā ikdienas tagad dzirdami 4 Amerikas Balss latviešu raidījumi šādos laikos: 3.30, 7.00, 16,15 un 18,45 (pēc Latvijas laikā). Paplašinātās programmas pirmo raidījumu atklāja ar runu Latvijas sūtnis ASV J. Feldmans.

TLB JAUNATNES KURSI

Toronto Latviešu Biedrība atzīst par savu pienākumu izteikt pateicību Matīsa kundzei par jaunatnes kursu noorganizēšanu. Tā kā viņa vada arī biedrības latviešu pamatskolu, darba daudzuma dēļ Matīsa kundze lūdza kursu vadīšanu uzticēt kādai citai personai. Ar 3. oktobri kursu vadīšanu pārņēma Dr. H. Tichovskis. Viņš studējis baltu filoloģiju Latvijas universitātē, iegūstot mag. phil. gradu, un ģermāņu un slavu filoloģiju Bonnas universitātē, iegūstot Dr. phil. gradu. Latvijā darbojies par skolotāju Rēzeknes komercskolā un Ludzas ģimnazijā, kā arī bijis tautskolu vicedirektors un Izglītības Ministrijas Vēstneša redaktors, bet Vācijā strādājis kā latviešu skolu trimdā organizētājs.

RAKSTNIEKA J. VESEĻA VAKARU

rīko Kalamazū (Mič.) Latviešu b-ba 14. okt., pl. 18: YMCAs telpās ar referātu, koŗa dziesmām, solo dziesmām un deklamācijām.

Pats rakstnieks lasīs savus jaundarbuš.

Ieeja pret labprātīgiem ziedojumiem. **Biedrības valde**

ANDRREJU SAMU

lūdz atsaukties Daugavas Vanagu Toronto nodaļa.

Biruta Senkēviča laipni lūdz draugus un paziņas viņai domāto korespondenci turpmāk sūtīt uz šādu adresi: 329 Carlton St., Toronto, Ont., Canada.

ZIŅAS NO EIROPAS

Uzlabos pārstāvības darba iespējas

Vācijā palikušo tautiešu jaunievēlētās pārstāvības LCPV sastāvs sola nākotnē stabilāku darbu, ko bija grūtāk panākt līdz šim, kad izceļošanas dēļ dažādo sabiedrisko pienākumu veicēji bieži mainījās. Vairums jaunās LCPV un LCKV locekļu ir tādi, kam nav laimējies izceļot un kam, pastāvot līdzšinējām iespējām, nav izceļošanas izredžu arī nākotnē.

Jaunajā LCP Vācijā ievēlēti: no Bavārijas apgabala A. Avotiņš, R. Ancāns, V. Lesiņš, A. Voitkus, K. Dzenit-Zeniņš, H. Tillers, A. Zviedris un H. Zāgars; no Virtembergas Bādenes un Hesenes apg. V. Skaistlauks, A. Šilde un R. Curs; no franču joslas V. Janums un K. Siljakovs; no Ziemeļreinas-Vestfāles apg. A. Silgailis, A. Mucenieks un K. Augstkalns; no Lejassaksijas A. Abakuks, R. Bangerskis, J. Būmanis un V. Hāzners. No Šlezvigas-Holšteinas apgabala ievēlēti V. Janums, Aug. Vanags, J. Daģis un E. Tidemanis. Tā kā V. Janums mandātu pieņēmis no franču joslas apgabala, tad no Šlezvigas-Holšteinas apgabala padomē nāk vēl J. Zaķis.

Baltiešu sadarbība

Latviešu vēlētās pārstāvības Vācijā izveidojušas ciešu sadarbību arī ar līdzīgām mūsu kaimiņtautu organizācijām. Par līdzšim kopīgi veikto un turpmāk vēlamo sprieda arī jaunievēlētā LCPV savā pirmajā sesijā Augsburgā.

Dažādi iesniegumi augstajām komisāram un citām amerikāņu un vācu iestādēm vienmēr izdarīti kopā ar igauņiem un lietuviešiem, ar kuŗiem izveidojusies cieša sadarbība. Apmēram pa 2 nedēļām reizi notiek visu triju tautību pārstāvju apspriedes, tāpat pastāv kontakts ar citām bēgļu tautībām. Tikko kopīgi ar igauņiem un lietuviešiem iesniegts memorands augstam komisāram jautājumā par padomju repatriācijas ierēdņu tiesībām apciemot arī baltiešu nometnes. Memoranda noraksts nosūtīts arī mūsu sūtņiem Londonā un Vašingtonā, un sūtnis J. Feldmans šai lietā izdarījis iesniegumu. Baltiešu pārstāvji atteikušies piedalīties plānotajā bēgļu nacionālo pārstāvību padomē, jo padomes statūti baltiešiem nav piemēroti un pieņemami un nav pareizi nokārtota mazo tautību pārstāvība padomes izpildkomitejā. Mūsu īpato latviešu lietu izkārtošanai nevar atstāt izrīcības pilnvaras kādas citas tautības pārstāvjiem.

Vecie laudis

Latviešu trimdinieku saimē viena no traģiskākajām daļām ir vecie laudis, kas Otrā pasaules kara notikumos atšķirušies no saviem bērniem. Sirmās māmuļas un tēvi, kam dēļi krituši kaujas laukā, vai arī bērni ir nezināma svešumā, nevar izceļot no Vācijas un nevar paši sevi nodrošināt, bet spiesti pārtikt no sabiedrības atbalsta.

Ambergas sanatorijā savas vecuma dienas vada 82 g. v. Juris Smiltnieks un 81 g. v. Julija Antmane. Sirmo latviešu māmuļu 81. dzimšanas dienā latviešu komitejas vārdā sveica priekšsēdis I. Grotiņš un pasniedza tautiešu ziedoto dāvanu — kristalla vāzi ar ziediem un māksl. A. Alkšņa darinātu adresi. — Latviešu kopas rīkotajā mūzikāli vokālajā vakarā deklamētāja A. Alksnis, klavieru mūziku atskaņoja pianiste Mirdza Nāruna, bet akordeonu Rolands Gudrups un Juris Upmanis.

Slimie latviešu bērni Zviedrijā

Pēc tam, kad lielais vairums darbam spējīgo DP jau paspējis atstāt Eiropu un sākt dzīvi Amerikā, Austrālijā, Anglijā vai citur, izceļošanas iespējas paveras arī bēgļiem ar iedragātu veselību. Neviena valsts gan neuzņem slimos vai smagāka fiziska darba nespējīgos neierobežotā skaitā, bet atsevišķas zemes uzņem noteiktu (nelielu) skaitu zināmu grupu neveselos DP. Piemēram, Norvēģija jau divi reizes devusi patvērumu un nodrošinājusi dzīvošanas iespējas neredzīgajiem, atsaucīga bijusi arī Holande un Zviedrija.

Starp iepriecinātajiem nevesel- jiem DP allaž bijuši arī mūsu tautieši. Nule no Zviedrijas saņemtas ziņas, ka tur ieradies TBC slimo transports.

Ar pirmo tuberkulozes slimnieku transportu no Vācijas atvesti arī latviešu bēgli — 7 slimie bērni un jaunieši ar ģimenēm. Pārvestie ir 1 g. vecais Ārijs Kalvāns ar vecākiem, 12 g. v. Dace Michelsone ar vecākiem un māsu, 18. g. v. Velta Verīte, ar vecākiem, 26 g. v. Modris Purviņš — bez piederīgiem, 9 g. v. Daina Leja ar vecākiem, 18 g. v. Ausma Priekule ar vecākiem un māsu un 16 g. v. Gaida Mūrniece bez piederīgiem. Slimnieki novietoti Heselbijas, Varbergas un Spenhultes sanatorijā kā arī kādā Burosas slimnīcā. Piederīgiem sagādās darbu un dzīvokli viņu tuvumā. Cerams, ka Zviedrijas priekšzīmīgās slimnīcas izglābs dzīvei šos karā un bēgļu nometnēs novārdzinātos jauniešus.

SAVIENOTĀS VALSTĪS

Linkolnas latviešu studentu kopa bija rīkojusi Latvijas universitātes 32 gadu atceri š. g. 30. septembrī Betānijas telpās. Aktu atklāja Linkolnas latviešu studentu kopas priekšsēdis stud. J. Sirks. Akadēmisko runu teica skolotājs J. Eglīte, pakavēdamies pie Latvijas universitātes tapšanas un studentu kora nozīmes brīvības cīņās.

Sekoja koncerts. Baritons V. Krūmiņš nodziedāja A. Kalniņa — Bērnības rīti un Skan zvani, pavadīja pianiste L. Sirka. Aktrise A. Krūmiņa deklamēja J. Raiņa Daugavas trimdinieka fragmentus. Pianiste L. Sirka izjusti atskaņoja A. Kalniņa Balādi.

Pēc svinīgā akta vecie un jaunie akadēmiķi līdz ar piederīgajiem pie kafijas galda pakavējās atmiņās par studentu gaitām dzimtenē un svešumā. J. V.

Bostonā latviešu skola pārziņa J. Austruma vadībā sāka savu otru mācības gadu sestdien, 29. sept. Skolas darbu ievadīja īss svētbrīdis, kurā piedalījās māc. N. Ozols, pēc tam runāja skolas pārzinis. Pēc akta skolēnus reģistrēja un iedalīja grupās. Paredzētas 4 grupas, ieskaitot bērnu dārzu. Mācīs: ticības mācību, latviešu valodu, Latvijas vēsturi un ģeografiju, latviešu tautas dziesmas un latviešu tautas dejas, saskaņā ar izstrādāto Latviešu skolu programmu. Bez pārziņa J. Austruma skolā vēl strādās: L. Austruma, A. Ezeriņš, L. Graudiņa, I. Jansone, L. Kļaviņa, B. Krastiņa, Šmite un Volgajeva. Mācības notiks sestdienās no plkst. 2—5 pp. Norfolk House Centre telpās 14 John Eliot Sq. Boston — Roxbury.

Ziemeļdakotas, ASV latviešu biedrības valdē ievēlēti R. Ābolinš (priekšsēdis), E. Virziņš, J. Gatarts, J. Vītols, G. Bekeris, Dr. A. Kalniņš un vet. ārsts A. Palms; revīzijas komisijā vet. ārsts O. Seisums, M. Gaide un J. Sproģis, bet dāmu komitejā M. Gatarte, M. Virziņa, D. Bluķe, E. Palma un G. Seisuma. Pilnsapulces dalībnieki saziedoja 55 dol. Bēdeļu ģimenes bērnu atbalstam Vācijā.

Bukskauntijas, ASV draudzei par mācītāju izraudzīts A. Reinsons. Draudzē pašlaik ap 150 locekļu.

Vašingtonas valsts latviešu biedrības Takomas nodaļas valdē ievēlēti prof. Dr. P. Dērmanis, E. Robiņš, K. Videnieks, M. Skuja un K. Agars, bet revīzijas komisijā Pētersons, Kraulis un Dr. Andreiko.

Luisvilles, ASV, latviešu katoļu biedrība 32 tautiešiem Vācijā un Zviedrijā sagādājusi galvojumus, daudziem trūkumcietējiem sniegusi materiālu palīdzību un gādājusi par kulturālās un sabiedriskās dzīves noorganizēšanu. Biedrības valdē nākamam darbības gadam ievēlēti St. Jaundzems (priekšsēdis), L. Latkovskis, A. Jurkāns, B. Kokle, D. Jermacāns un J. Pudāns.

KUR AIZCEĻOJUŠI LATVIEŠI?

Novērtējot atsevišķās zemēs dzīvojošo latviešu skaitu, bieži nākas sadurties ar pārspīlējumiem, parasti uz augšu. Tā kā ārpus Eiropas kontinenta un ASV dzīvojošie latvieši nokļuvuši tur galvenā kārtā ar IRO atbalstu, zināmu pieturas punktu var dot pēdējās statistikas dati. Kopš darbības uzsākšanas, no 1947. gada 1. jūlija līdz 1951. gada 30. jūnijam IRO izvietojusi 76.909 Latvijas pilsoņus, kas sadalās šādi: (iekavās atzīmēts, cik no tiem izvietoti pārskata perioda pēdējos trīs mēnešos) ASV 35410 (2732); Austrālijā 19365 (88); Anglijā 8353 (80); Kanadā 8093 (313); Francijā 921 4); Beļģijā 881 (1); Brazilijā 784 (11); Venecuēlā 728 (12); Argentīnā 622 (3); Zviedrijā 573 (15); Jaunzelandē 462 (42); Čilē 124 —; Holandē 115 (7); Norvēģijā 91 (4); Šveicē 69 (15); Izraēlā 57 (1); Fr. Marokā 53 —; Paragvajā 33 (3); Vācijā 22; Dienv. Afrikā 16; Spānijā 10; Etiopijā 9; Bolivijā 7, Īrijā 6 (1); Itālijā 3; Tunisā 3; Kubā 2; Domin. Republ. 2; Luksenburgā 2; Filipinos 2; Urugvajā 2; Kolumbijā 1; Ēģiptē 1; Panamā 1; Dienvid Rodezijā 1; Turcijā 1; Citās zemēs 49.

Šie skaitļi vien, saprotams, nedod pareizu ainu, jo tanīs neietelp attiecīgā zemē jau agrāk dzīvojošie un bēgļi, kas tur nonākuši pašu spēkiem, piem., Zviedrijā, nerunājot nemaz par Vāciju. Bez tam daļa izvietoto devušies tālāk bez IRO palīdzības, kas sevišķi attiecināms uz Beļģiju un Šveici. Austrija un Dānija nemaz nefigurē uzņemšanas zemju sarakstā, kaut arī tanīs vēl atrodas zināms skaits latviešu.

Tanī pat laikā ar IRO starpniecību repatriējušies 1909 latvieši: no Vācijas britu joslas 1334, amerikāņu joslas 536, franču — 27, Austrijas 11 un Beļģijas 1. Igauņi repatriējušies 256, lietuvieši 955, tā kā šo tautu IRO aprūpē bijušo bēgļu skaits ir gandrīz matemātiski 1:2:3, mēs krietni pārsniedzam kaimiņu normas, kas, domājams, pa daļai izskaidrojams ar vāciešu savā laikā izdarīto mūsu austrumu pierobežas lauku iedzīvotāju piespiedu nosūtīšanu darbā Vācijā.

„Aktīvos" tiesīgo skaits uz izceļošanu ar IRO palīdzību 1951. g. 1. jūlijā bija 8841, no tiem Vācijas britu joslā 4352, amerikāņu joslā 3744, franču — 234, Austrijā — 151, Beļģijā — 5, Dānijā — 79, Šanghajā — 13, Filipinos — 2, Francijā — 27, Grieķijā — 2, Itālijā — 20, Holandē — 4 un Zviedrijā 208.

DAUGAVAS VANAGI

ŅUJORKAS DV VĪRU KORIS koncertēs Filadelfijā 10. novembrī un Lankasterā (Pa) 11. novembrī.

Abi koncerti notiks sakarā ar Varoņu, Lāčplēšu svētkiem, kas ir Daugavas Vanagu īpašā svinamā diena.

KONCERTU TURNEJU SĀKOT

Tālo ceļu uz Kanadu no Kolorado ASV mērojusi dziedātāja Ksēnija Brante, lai ar savu dzidro balsi un mākslinieciski sniegumu iepriecinātu tautiešus Kanadā.

Savā koncertu turnejā viņa uzstāsies kopā ar mūsu Kanadas latviešu dziedoni baritonu Pēteri Geistautu un brīvmākslinieci pianisti Martu Tūteri. Turneju noorganizējusi Daugavas Vanagi Kanadā.

Programmas pirmajā daļā latviešu komponistu darbi, otrajā — operu ārijas.

Pirmais koncerts notika 6. oktobrī Hamiltonā. Koncerta 1. daļu iesāka ar A. Kalniņa brīnišķīgo duetu „Krēslā", sniedzot pēc tam A. Kalniņa, P. Šuberta un J. Vītola dziesmas.

P. Geistauts savām solo dziesmām bija izvēlējies H. Berino un J. Norviļa darbus. Abi dziedoņi klausītājos izraisīja siltumu pret dziesmām, komponistiem un sevi.

Operu ārijas K. Brantes sniegumā (Margaretas ārija no Guno operas Fausts un Mimi otrā ārija no G. Pučini operas Bohēma) mūs aizveda pāri trejdeviņiem kalniem un jūrām, uz mūsu operas balto namu.

P. Geistauts uzsācis jaunu posmu savās dziedātāju gaitās — atskaņojot arī operu ārijas, ko viņš dziedāja gan solo, gan duetos ar K. Branti.

Abus pianistus smalkjūtīgi pavadīja brīvmākslinieces M. Tūtere.

Mazā auditorija (vai tik vien ir dziesmu mīlotāju Hamiltonā?) mākslinieku sniegumu noklausījās ar jūsmīgu atsaucību.

Ar īstu latvisku sirsnību un viesmīlību mākslinieku uzņēma DV Hamiltonas nodaļas priekšnieks P. Imurs ar kundzi.

Nākošie koncerti paredzēti 20. okt. Londonā, 25. okt. Toronto un 27. okt. Montreālā. Bez tam, DV Toronto nodaļa lūgusi mākslinieku uzstāties 21. okt. paredzētajā bērnu rītā.

T. K.

ZIEDOJUMI

DV Toronto nodaļas kasieris A. Ancāns saņēmis ziedojumus no J. Treiļa, Montreālā, 1 un N. Grīnberga Niagārā on the Lake 2 dol. nelaimīgajiem tautiešiem Tanžerā.

Skaisti ir Kārļa Skalbes vārdi: „Kāpēc vairot bēdas? Lai vairojas prieks."

Atceries arī tu šos vārdus un neaizmirsti nelaimīgos. Ziedojumi nosūtāmi DV Kanadas valdes kasierim A. Putniņam, 230 Major Street, Toronto un DV nodaļai Toronto kasierim A. Ancānam, 862 College Street, Toronto.

G. Kurcigs — Scarboro — Ont. ziedojis 2 dol. propagandas darbam ar lūgumu nosūtīt viņam dažus Baigā gada eksemplārus.

VANADZU ROSME

DVF Londonas nodaļas Vanadžu komitejai ir izdevība sarīkot apmācības audzēkņu ar lielām un mazām stellēm. Apmācības noorganizē atkarā no interesentu skaita un izziņos sīkāki apmācību laiku un noteikumus.

LATVIJA REDAKCIJA

Vēstules

Izšķērdība un taupība

Kad pirms trim gadiem mūsu pilsētā Andris Ābele kā pirmais no jaunieceļotājiem nopirka automobili, mēs raustījām plecus un nospriedām, ka viņš ir izšķērdīgs. Tagad automobiļi Amerikā pieder jau tūkstošiem jaunieceļotāju, un arī tiem rakstītājiem, kas karsti nostājās pret.

Kad atsevišķi jaunieceļotāji sāka Amerikā iepirkt ģimenes mājas, runājām par izšķērdību, pārmetām iesakņošanās tieksmes svešā vidē. Tomēr pati dzīve un vide norāda kā rīkoties, un šķiet, ka iznāktu velta cīnīšanās ar vēja dzirnavām, ja tagad kādu mēģinātu atrunāt no ģimenes mājiņas pirkšanas.

Jaunieceļotājiem pārmeta arī elektrisko ledusskapju, putekļu sūcēju, sildītāju, modernu pavardu un citu Amerikā parastu mājas labierīcību iegādi. Taču šie pārmetumi neko nav līdzējuši, un jaunieceļotāji peld līdz šejienes straumēm. Negribu apgalvot, ka visos gadījumos šī peldēšana amerikāņiem līdz būtu labi pārdomāta un katrreiz izdibināma, bet tai tomēr ir savi nopietni attaisnojumi.

Jaunieceļotājiem ir ieteikta uztura gatavošana latviešu gaumē, latviešu maizes cepšana, pašiem audzēt saknes un, kur iespējams, turēt savas vistas, sivēnus, govi. Bet kas to izmēģinājuši, reti vairs turpina, jo Amerika ir zeme, kur mazumā ar kaut ko nodarboties ļoti reti atmaksājas. — Bieži vien tas, kas mūsu dzimtenē bija taupība, Amerikā ir liela izšķērdība.

Izskaidrojumu šim parādībām dod pati šejienes dzīve un paražas, kuŗas grozīt gan nebūs ne mūsu uzdevums, ne mūsu spēkos. Bet ar pārmetumiem gan būsim atturīgāki.

Praktiķis

LAIKS

Sniedzot sava līdzstrādnieka sarunu ar ALA aprūpes biroja vadītāju A. Līdaci, raksta:

„Saprotams, būtu vēlams, lai ALA aprūpes daļa varētu gūt konstantus ienākumus aprūpes darbam. Pieņemot, ka Vācijā ir 2000 tautiešu, kam atbalsts vajadzīgs, un pieņemot, ka katram dotu caurmērā 20 vācu marku mēnesī, organizācijai vajadzētu ik mēnesi nosūtīt uz Vāciju 40.000 marku, jeb apmēram 8.000 dolaru. A. Līdacis domā, ka šos līdzekļus varētu sagādāt, ja organizācijas atzītu palīdzības darba nepieciešamību un dotu šim mērķim regulāras summas no budžetiem un no sarīkojumiem. Pasvītrodams, ka sīkāki plāni šai virzienā vēl jāizstrādā, viņš saka: „Aprūpes darbs ir tas, kurā vislabāk varam apliecināt tautas kopības jēgu, pierādot kopā turēšanos ne tikai vārdos, bet arī darbos."

LATVJU VĀRDS

Tā ir pilnīgi patvaļīga iedoma, ka vienīgi mūsu bijušajām partijām pieder nācijas vadības tiesības un pat arī tiesība izaudzināt mūsu politisko jauno maiņu.

Ikkatrs pilsonis domā politiski, tātad ir politiķis in spe. Tā ir liela un svarīga nacionāla nepieciešamība, lai emigrācijā izaugtu jauna latviešu politiķu audze. Skiet, tāda arī aug. Bet tai nav it nekā ko mācīties no mūsu bijušām partijām. (kas pašas Latvijā nebija radījušas it nevienu politiskās izglītības institūtu, bet gan pretojušās dažiem mēģinājumiem šajā ziņā.)

Jaunā audze mācīsies no rietumu nācijām, dibinoties uz zinātnes atziņām. Tādēļ mūsu rītdienas politiķu kvalitāte būs nesalīdzināmi augstāka nekā tā bija mūsu partiju politiķiem, kuru ievērojamam vairumam nebija it nekādu zināšanu sabiedrisko zinātņu jautājumos

LONDONAS AVĪZE

No baltām un nebaltām dienām, to Rīga pieredzējusi, vistraģiskākā ir 1944. gada 13. oktobris. Likteņu mijkrēslī sagrautajā pilsētā tad apmainījās divi laupītāji, apmierinādami savu negausību uz citas zemes un citas tautas asiņu rēķina.

9. oktobrī latviešu vienības pārceļas pāri Daugavai un dodas uz Kalnciemu. 13. oktobrī Daugavu vēl šķērso latviešu artilerijas pulks. No Ķīšezera puses nākdami, Meža parkā tad jau iegājuši krievi un Rīgai ir atšķirusies asiņainākā lappuse tās vēsturē.

Pēc tam Rīgu redzējušas tikai retas neitrālu liecinieku acis. „Pilsēta bez dvēseles," raksta par to kanadietis Stīvens. „Baigu drupu skatuve" tā liekas italiešiem Pučini un Malaparte. Britu arodbiedrību vīri nav tajā pamanījuši vairāk kā sarmas noliektus kokus un niknu ziemu.

Tās ir liecības par mirušu pilsētu, liecības par tautu, kas sastingusi un noslēpusies sevī, un kuŗai šausmās laiks apstājies, gaidot atpestīšanas stundu. 13. oktobris nav tikai nelaimes diena Rīgai, tā ir kauna diena Eiropai.

AUSTRALIJAS LATVIETIS

Cilvēks, tāpat kā visas dzīvas būtes, ir dabas loceklis un padots tās likumiem, un nekāda kultūra to nevar atbrīvot no šīs padotības. Bet daba baudu un likstu ir likusi pēdējā vietā, bet pirmā — aktīvu darbību, piepūli un grūtības. Un ja kultūra tiecas šos pēdējos elementus no dzīves izstumt, tad gudriem vadītājiem un audzinātājiem jāzina, ka tie tomēr tajā nepieciešami un ka dzīva bez šiem elementiem deģenerē. To labi zināja senie spartieši, to labi arī vēl tagad zina senās kultūras tautas, un tās tāpēc jaunatnes audzināšanā apzinīgi ieņes grūtības un skarbas un šķietami nepatīkamas lietas. Mēs šajā ziņā esam bijuši vēl naivi, un bieži ir nepatīkami redzēt, cik lielas kļūdas dažreiz izdarām gan skolās, gan ģimenes audzināšanā. Daudzas mātes un dažreiz arī skolotāji domā, ka galvenais audzināšanas uzdevums — atbrīvot bērnu no katras piepūles. Bet tā ir tuvredzība un par to reizēm dārgi jāmaksā, tā kā te bieži ir atkal tā, ka īstie draugi ne vienmēr ir tie, kas ieteic vispatīkamāko, bet gan tie, kas nebaidās ieteikt arī nepatīkamo, ja tas ir nepieciešami.

Kultūra varēs pastāvēt tikai tad, ja tautas spēs atsacīties no šauri tiksmainās dzīves ideāla un ievedis tanī arī zināmu skarbumu, lai tā līdzsvarotu kultūru un uzturētu dzīvas visas svarīgākās cilvēka spējas.

Prof. Dr. P. Jurevičs.

Edvins Mednis

PULKVEDIS BRIEDIS UN VIŅA STRĒLNIEKI

(Turpinājums)

Atpakaļnāciens bija grūtāks par iepriekšējo izlūkošanas gājienu, jo pretinieka posteņu līnija bija pārmainījusies. Vajadzēja doties peldus pāri Prēgeles upei. Briedim bija laba Daugavas pārpeldēšanas skola, un šodien tā ļoti noderēja. Viens no kareivjiem nogrima dziļumē, bet divi pārējie sasniedza krastu. Rīta ausmā viņi atkal pārnāca pāri pār savējo līniju.

Par šo veiksmīgo izlūku gājienu poručiku (virsleitnantu) Briedi apbalvoja ar Zelta ieročiem. (Zobena rokturi apvija ar Sv. Juŗa ordeņa lentu, virs tā piestiprināja ordeņa krusta miniatūru un visu rokturi apzeltīja). Apbalvošanas rakstā bija teikts: „... viņš pēc pretinieka aizmugures izlūkošanas bija atnesis raksturīgas, vērtīgas ziņas par ienaidnieka pozicijām. Ar to bija ievērojami sekmēta krievu karaspēka tālāka pareiza rīcība.'"

Tas bija augsts apbalvojums, par vienu izlūku gājienu, ārēji apstiprinot tā vienreizību. Karavīru uzmanība izpaužas daudzos veidos, visvairāk kopēja uzbrukuma vai atiešanas laikā. Turpretim atsevišķas kājnieku patruļas darbība ienaidnieka aizmugurē prasa pavisam īpatnēju veida uzņēmību un visu kareivisko īpašību augstu sastrēdzināšanu.

Juŗa ordenis pēc izlūku gājiena

Vēl lielāku atzinību Briedim sagādāja viņa otrs izlūku gājiens. Krievu karaspēks jau bija atkāpies pāri valsts robežām un ieņēmis pozicijas uz Ņemuna labā krasta. Bija ļoti svarīgi noskaidrot, kādi vācu spēki atradās iepretim 25. divīzijai un tās kaimiņiem Mariampoles—Virbaļu—Vladislavas rajonā.

Tie visi pazīstami ģeografiski apzīmējumi, kā, piem., Virbaļi bija brīvās Lietuvas un Vācijas robežstacija pie lielākās dzelzceļu līnijas Karalauču virzienā).

Lai iedziļinātos vācu aizmugurē, vajadzēja izzagties cauri stipri sargposteņu līnijai, kas atradās Ņemuna otrā (rietumu) krastā. Divīzijas stābs piesūtīja pulkiem uzaicinājumu, lai pieteicas brīvprātīgie. Neatsaucās neviens. Krievi vēl nebija atžirguši no nesenās atkāpšanās un smagā morālā triecienа. Arī Briedis nepieteicās, jo viņš bija saslimis.

27. (14. p. vecā st.) septembrī stābs atkārtoja uzaicinājumu. Briedis gan vēl nejutās pietiekami atspirdzis, tomēr viņš pieteicās. To pašu izdarīja viens kājnieku un viens kazaku virsnieks. Katra virsnieka rīcībā nodeva 8 kareivjus, un 28. septembŗa naktī trīs izlūku patruļas devās uz vācu pozicijām, katra savā virzienā.

Divi pulciņi jāšus, bet Brieža grupa kājām. Viņš bija aprēķinājis, ka tik dziļā iegājienā zirgi varētu būt stiprs traucējums.

Zem rudenīga lietus

Bija drūma nakts. Lija rudenīgs lietus, un melnais mežs likās vēl drūmāks. Noskaņojums nebija spožs, bet uzsāktais uzdevums bija jāpaveic.

Nebija zināms, kur tieši varētu atrasties vācu pozicijas. Iespējams, ka viņi pašlaik atradās neitrālā, neviena neieņemtā joslā. Bija riskanti iet pa šoseju, kāpēc viņi virzījās uz priekšu gar tās malām, pa mežu.

Lietus gāzes pastiprinājās. Likās, ka augšā pavērušās visas rudenīgo mākoņu slūžas. Ūdens strūkliņām plūda aiz apkakles, asie zari dūrās acīs. Bija tik tumšs, it kā viņi būtu ielīduši pikī.

Brīžiem netiķa ne uz priekšu, nedz atpakaļ. Briedis nolēma palikt līdz rītam, mežā uz vietas. Viņš palīda biezākā vietā zem eglēm un paklāja sev apakšā mitrās sūnas un zarus. Kaut kā varēja iztikt. Ap pl. 5 tapa gaišāks, un izmirkušie karavīri devās tālāk uz priekšu.

Labs padoms dārgs

Ap pl. 12 izlūki kontroles nolūkā iznāca uz šosejas. Kas tas? — Šurp traucās kāds riteņbraucējs. Tas bija ierāvies lietus mētelī, daudz platākā par viņa krūtīm.

„Stāt! Kurp?... No kurienes?" — atskan Brieža sauciens.

Pusaudzis nokāpj no rata. Tas izrādās leišu ģimnazists no tuvējām mājām. Briedim iešaujas prātā doma:

— Vai nenāksit mums līdz? Jūs, taču neesat vācu draugs? No mums neviens leitiski neprot. Ko mēs darīsim, ja iznāks nonākt vietējos iedzīvotājus?! Lūk, — te jūs būtu brangs palīgs. Bet varbūt jūs baidāties? Mēs ar varu nedomājam... —

— Nē .. es nebaidos viss, — domīgi nosaka zēns. Tad drošāki piebilst: — Labi. Galu galā došos jau gar šoseju, jo viņu rīcībā bija arī divritenis. Un galvenais, jums līdz. —

Tā viņi visi devās tālāk. Nu mākoņu slūžas vēl arvienu gāza lejup ūdeņu šaltis. No tām bija patvērušies visi, kas vien varēja. Viss apvidus bija kā izmiris.

Izlūki sāka pagurt rudenīgā ceļā. Sāka trūkt arī pārtikas, jo viņi bija izgājuši „vieglītām", cerot ēdamo papildināt uz vietas, no zemniekiem. Bet par atpakaļgriešanos tāda nieka dēļ neviens nedomāja.

Jau kaut kur tuvumā vajadzēja būt vācu sarglīnijām. Bija jāapsver, kā tai labāk izlavīties cauri, nesaceļot ne mazāko troksni. Nu viņu bija 10 un sargposteņiem būtu viegli pamanīt tādu baru. Te labs padoms bija dārgs. Un Briedim jau visu laiku kaut kas bija prātā.

Tuvākajā sādžā Briedis uzsāka klusas pārrunas ar dažiem zemniekiem, jaunajam tulkam stipri piepalīdzot. Un tā visā klusībā iejūdza zirgus priekšā divām lielām leišu orēm, kas bija augsti piekrautas ar salmiem.

Ores smagi kratīdamās izbrauca uz šosejas. Zirgiem bija ko vilkt, jo katrā orē zem salmiem bija paslēpušies 5 izlūki. Daži kilometri jau aiz muguras. Briedis pa redeļu starpu vēro apkārtni: nekā sevišķa. Viss pelēks, lietū izmircis, tukšs un kluss. Te viņam acis ieplešas plašākas. Ceļam stateniski pienāk klāt savādi, pielijuši grāvji. Nav šaubu, — tie vācu pirmie ierakumi. Bet kur palikuši vācu sargkareivji? Tos nekur nevar redzēt. „Laikam vāci atgājuši kādu gabalu atpakaļ," — padomā Br. un brauc mierīgi tālāk.

Divi Trojas zirgi

Te kādā vietā viņi nolemj atpūtināt zirgus. Vedēji aprunājas ar turienes leišu zemnieku, kas atnesis ūdeni. Tas brīnās: „Kā tik viegli tikāt pāri vācu pirmai sarglīnijai?!" Izrādās, ka vāci pavisam nav atgājuši atpakaļ. Bet kur tad tie bija palikuši, kad pl. 16 ores aizgrabēja garām šai bīstamai vietai?

Dabiski, vāci vai nu sildījās kādā nojumē, vai arī negribēja līst laukā no paslēptuves, kad redzēja mūsu ores.

Tā vāci bija ielaiduši aizmugurē divus „Trojas zirgus". Drīz vien ores turpināja ceļu. Uz blakus ceļa atskanēja jātnieku vada pakavu klabieni, bet tie mierīgi aizšļākstēja tālāk. Par šīm salmu orēm, tiešām, neinteresējās neviens.

(Turpinājums sekos)

Kanadas iedzīvotāji skaitļos

Agr. J. Lejiņš

Stāsta,ka 1604. gadā visā tagadējās Kanadas territorijā bijuši 79 baltie un nezināms skaits iedzimto iedzīvotāju. Kopš tā laika, dažādu pasaules notikumu ietekmē, balto ieceļotāju skaits ir nemitīgi audzis, bet pirmiedzīvotāju skaits strauji mainījies. Balto straujš pieaugums ir noticies divos periodos — starp 1841. un 1861. gadu un 1901. un 1911. gadiem. Septiņpadsmitā gadsimta beigās ieceļotāju ir bijis jau ap 17.000, 1771. g. — 105.000 un 1781. g. — 150.000. Un 19 gs. sākumā jau skaita 362.000 iedzīvotāju. 1831. gadā ir pārsniegts viens miljons, bet 1871. gadā, kad ir dibināta Kanadas dominija, iedzīvotāju skaits ir sasniedzis 3.689.257.

Tālāko ieceļošanu ir stipri veicinājusi lielā Kanadas dzelzceļa izbūve (1875.—1885.), auglīgās kviešu augsnes atrašana prērijū apgabalos un lielā immigrācijas kustība pēc 1900. gada (ieceļojušas ap 1.800.000 personu).

Pēc Pirmā Pasaules kara immigrācija vairs neuzrāda augstus skaitļus. Piezīmēju, ka pašreizējā ieceļošanas kustība netiek ietilpināta šai apcerējumā, jo tā vēl nav beigusies. Iedzīvotāju pieaugums pēc 1941. gada svārstās starp 100—300.000 gadā. Ņufaundlendas pievienošanās dominijai 1949. g. deva pieaugumu par 350.000 personām. Tā visas dominijas iedzīvotāju skaits 1950. gadā ir sasniedzis 13.845.000.

Tad mināma bēdīgā urbanizācijas parādība, kās gan novērota daudzās valstīs, bet reti kur tik lielos apmēros kā Kanadā. No visa iedzīvotāju daudzuma pilsētās ir dzīvojusi:

1871. g. — 19,6%; 1901. g. — 37,5%; 1921. g. — 49,5%; 1941. g. — 54,3%.

Skaitļi rāda katastrofālu lauku iedzīvotāju samazināšanos. Bet šai parādībai veltījams atsevišķs apcerējums un šeit minēsim vienīgi skaitļus, kas rāda straujo pārgrozību 10 gadu laikā, starp 1931.—41. g. un kas joprojām turpinās.

Kanadas iedzīvotāji pēc nacionālām grupām (nemainot mazās grupas) ir iedalāmi šādā secībā: franči, angļi, skoti, īri, vācieši, ukraiņi, skandināvieši, holandieši, žīdi un poļi

Kanadā oficiālās ir divas valodas — angļu un franču. 1941. gadā no oficiālām valodām vienīgi angliski ir runājuši 7.735.486 iedzīvotāji, vienīgi franciski 2.181.746, bet abas oficiālās valodas 1.474.009 iedzīvotāji.

Lielākās nacionālās grupas 1941. gadā raksturojamas šādiem skaitļiem:

No britu salām — 5.715.904; franči — 3. 483.038; vācieši — 464.682; ukraiņi — 305.929; skandināvi — 244.603; holandieši — 212.863; žīdi — 140.241; poļi — 167.485; indiāņi — 118.316.

Skandināvu apzīmējumā tiek ietilpināti dāņi, islandieši, norvēģi un zviedri. Nacionālo grupu izklaide ir diezgan liela. Tā ieceļotāji no Britanijas ir izkaisīti pa visiem apgabaliem ar lielāku blīvumu Britu Kolumbijā un Ontario. Franči gan ir koncentrēti it īpaši Kvēbekā. Vācieši vairāk izvietojušies Ontario un Saskačevānā; ukraiņi Manitobā, Saskačevānā un Albertā; skandināvi Saskačevānā un Albertā; holandieši Ont.; žīdi Ont. un Kvēbekā; poļi Ont. un Man., bet indiāņi Ont. un Britu Kolumbijā.

Pēc reliģijām iedalījums šāds:

Katoļi — 4.986.552; Apvienotā Kanadas baznīca — 2.204.875; anglikāņi — —1.751.188; presbiterāņi — 829.147; baptisti — 483.592; luterticīgie — 401.153; Mozus ticības — 168.367; pareizticīgie — 139.629.

Piezīmēju, ka šinī gadā notikušās skaitīšanas dati vēl nav pieejami, bet pēc to publicēšanas būs interesanti atzīmēt notikušās pārmaiņas.

KANADĀ

Diparkē (Duparquet, Que.) raktuves atrodas 32 jūdzes uz ziemeļiem no Norandas. **Drīz būs jau pilni četri gadi, kopš šeit ieradās pirmie latviešu vīri, kas veic savus uzdevumus pazemē. Latviešu darbs izpelnījies raktuvju vadības atzinību un latviešu vīru šeit augsti vērtē.**

Tautiešiem, kam būtu interese par darbu raktuvēs, pašreiz ir iespēja to šeit dabūt. Stundu alga ir samērā zema 80—90c stundā. Par to nav jāuztraucas, jo katram labam darba darītājam maksā labas piemaksas (bonusus). Piemaksas atkarīgas no padarītā darba, tātad: kas vairāk spēj, tam vairāk tiek.

Labs strādnieks labā vietā nopelnu dienā līdz $20 un mēneša izpeļņa sniedzas pāri $400.

Ir arī strādnieki, kas dienā nesaņem vairāk kā savus $6.40.

Saprotams, iesākumā jāsamierinās ar mazāku izpeļņu, tālākā atkarīga no katra paša spējām un centības.

Jāstrādā sešas dienas nedēļā par 8 st. dienā. Dažreiz iespējas strādāt arī svētdienās. Iepriekšējā darba pieredze nav nepieciešama. Dzīvokļu sagāde rūpes nedarīs, jo to ir pietiekami. Vieniniekam istabiņa ar pilnu uzturu maksā, sākot ar $45 mēnesī.

Laimes un veiklu dienu meklētājus šī vieta neapmierinās, un tiem šeit nav ko meklēt. Tautiešus, kam būtu nopietna interese par šo vietu un darbu, lūdzu nekavēties.

Labprāt tautiešiem pakalpošu ar sīkāku informāciju. Vēstules lūdzu adresēt: Viesturam Šilinskim, P. O. Box 22, Duparquet, Que.

•

Vankuveras latvieši 30. septembrī kuplā skaitā svešas zemes dievnamā svinēja Pļaujas svētkus.

Rudens ziedlem, sārtām kļavu lapām bagātīgi puškoņais dievnams un dieniškā maizīte uz altāra izsauca daudz mīļu atmiņu par Pļaujas svētkiem Latvijā.

Pēc dievkalpojuma tautieši pulcējās baznīcas zālē, kur sarīkots pašu tautiešu ziedoto mantu bazārs. Ziedotāji bijuši atsaucīgi: mantu daudz. Netrūka pat čaklu roku darinātu tautisku lietu, kā vecā, cienījamā zelkaļa sudrabā kaltā sakta, austas un izšūtas spilvenu virspuses, Latvijas ainava — glezna, latviešu grāmatas, rokdarbi un citādas vērtīgas lietas. Vakariņu maltītei pašu nesti groziņi un dažu uzņēmīgu dāmu gatavotie skābie kāposti un desiņas. Tā Pļaujas svētkus Vankuverā latvieši nosvinēja īsti sirsnīgi, pierādot, ka ar labu gribu un atsaucīgu sirdi var veikt daudz labu darbu. A. Z.

o

Kalgarijas ev.-lut. draudzes tautieši ļoti vienprātīgi izteica kopas noorganizēšanas sanāksmē vēlēšanos pievienoties Albertas provinces latviešu draudzei, kur par mācītāju darbojas E. Caune. Šī draudze apvieno latviešus lut. Edmontonā, Kalgārijā un Lētbridžā. Māc. Caunē jau vairākas reizes vadījis dievkalpojumus Kalgārijā.

Kalgārijās draudzē par priekšnieku vienbalsīgi ievēlēja Jāni Berginu. Padomē Jēkabu Kajaku, Lizeti Valtiņu un Ilmāru Dērič.

Pie draudzes nodibinājās dāmu komiteja. To vadīs A. Sāmena, viņas ivetniece E. Dambīte.

Lai iegūtu līdzekļus Vācijā palikušo tautiešu atbalstam, nolēma rīkot š. g. 9. nov. latviešu sadraudzības vakaru. Draudzes dāmu komiteja piedalīsies arī valsts svētku 18 .novembŗa svinību sarīkošanā. 18. nov. svinību sarīkošanā.

DV padomes ASV sanāksme

Ikviena organizācija ir tik spēciga un tik darbīga, cik spēcīgi un darbīgi ir tās locekļi. Taču jāsaka, ka arī specigākie un darbīgākie ļaudis nespēj sasniegt savu lielāko veikumu bez organizācijas sapratīga satversmīga izkārtojuma. Teikšais it īpaši attiecināms uz Daugavas Vanagiem, kuŗu grūtākais uzdevums — aprūpe visās stadijās, no alfas līdz omegai, prasa d a r b u, darbu un atkal darbu. Citiem vārdiem. Daugavas Vanagu vadība bija izveidojama d a r b a m spējīga. Praktiski tas nozīmēja reducēt pārvaldes organa personālo sastāvu līdz absolūti nepieciešamam minimam un saskarsmes nepārtrauktai uzturēšanai ar DV Apv. un kopām visā plašā zemē, radīt īpašu DV Padomi, kas komplektētos tieši no DV apvienībām.

Sekojot šiem principiem, satversme DV Pārstāvībai ASV paredz tikai trīs amata personas: pārstāvi, sekretāru un kasieri, un blakus tai — DV Padomi, kuŗā bez nule minētajiem Pārstāvības locekļiem, ietelp visu DV apvienību priekšnieki un sekretāri.

Pārstāvības amata personu kandidātus un amata personas ievēlēja paši Daugavas Vanagi savās saeimās. Ikviena DV apvienība savā saeimā izraudzīja savus kandidātus trim Pārstāvības amatiem. Izraudzītos kandidātus ierakstīja īpašā sarakstā, kas tad atkal gāja atpakaļ biedru saeimās, kur DV aizklātā balsošanā ievēlēja attiecīgās amata pērsonas.

Padomē savukārt, kā nule redzējām, ietelp visu DV apvienību priekšnieki un sekretāri, kuŗus ikvienā apvienībā ievēl gadskārtējā biedru saeima.

DV organizācija, citiem vārdiem, uzbūvēta uz patiesi demokratiskiem pamatiem, un izsvarota tā, ka tā patiesi spēj aktīvi darboties, nezaudējot ciešo saskarsmi ar visatālākām Daugavas Vanagu vienībām Savienotās Valstīs.

Nākošo sestdien, 13. oktobrī, Ņujorkā, Bēthovena Namā, 210—214 East Fifth Street, nu sanāks pirmo reiz kopš dibināšanas Daugavas Vanagu Padome Sav. Valstīs, lai apspriestu daudz svarīgu jautājumu, kā aprūpes, tā sabiedriskās dzīves.

Padomes pirmā sesija būs iezīmīga arī tādā ziņā, ka tā sanāks „lielā Padomē," proti, ar DV kopu pārstāvjiem.

Padomes pašreizējais personālais sastāvs ir šāds: priekšsēdis DV pārstāvis ASV Arvids Līdacis, vicepriekšsēdis DV Apvienības Bostonā (lielākās ASV) priekšnieks Voldemārs Antiņš, sekretārs DV Pārstāvības sekretārs Hugo Vītols, kasieris DV Pārstāvības kasieris Jānis Vinters, locekļi: (Apvienību atrašanās vietu nosaukumi latviskā alfabēta kārtībā):

DV Apvienība Baltimorā pr-ks Kārlis Detlavs, sekretārs Āre, Bostonā sekretārs Kārlis Skapars, Čikagā pr-ks Ed Ozoliņš, sekretārs Viktors Bērziņš, Filadelfijā pr-ks Andrejs Rudzis, sekr. Monvids Rimbenieks, Grand Rapidos pr-ks Jānis Radziņš, sekretārs Jānis Gaiķis, Halifaksā (Pa) Jānis Bērziņš, sekretārs Rūdolfs Ābele, Misisipi pr-ks Rūdolfs Poruks, Ņujorkā pr-ks Modris Kārkliņš, sekretārs Leonīds Bērziņš, Oklahomā pr-ks Kārlis Eniņš, Riversaidā (Cal.) pr-ks Andrejs Olte, sekretāra v. Fricis Reinis, Vašingtonā DC pr-ks Andris Bīlmanis, sekretārs Aleksandrs Jordāns.

Padomes sēdē aicināti piedalīties arī DV kopu priekšnieki: Kolumbus (Ohio) kopas pr-ks Arnolds Vitoliņš, Erie (Pa) kopas pr-ks Alfrēds Puķīte, Ridingas (Pa) kopas pr-ks Jānis V. Bērziņš, Riponas (Pa) kopas pr-ks Osvalds Latsons.

Rīga esot nepieciešama Krievijai

Tā raksta sarkanos vākos iesietā angļu grāmata par PSRS

Kad pasaule ir sašķēlusies divās nesamierināmās daļās, daudzi interesējas, kas īsti ir tās otrās puses kodols — Krievija. Un grāmatu veikali arī pakalpīgi piedāvā jauniznākušās skaļi reklāmētās grāmatas. Zinkārības dēļ pašķirstu dažas.

Tur, lūk, ir G. Jorrē „The Soviet Union" koši sarkanos vākos, kādas pazīstamas angļu firmas izdevums (Longmaņa); šai firmai ir nodaļas arī ārpus Anglijas — Ņujorkā, Toronto, Melburnā, Keptaunā, Bombejā, Kalkutā, Madrasā.

Grāmatas autors ir francūzis, ievadā slavēts kā „augsti kvalificēts, lai rakstītu par šo tematu."

Izdevējs reklamē grāmatu kā bazētu uz faktiem, informātīvu, bezpartējisku un autoritatīvu. Līdzīgas reklāmas nav lasītas pirmo reiz. Labāk palasīt pašu grāmatu, lai spriestu par to.

Jau A. Perpillou rakstītajos priekšvārdos uzdurošs uz šādu teikumu: „Viņai (Krievijai, ref.) atkal pieder Rīga . . . Kas var pateikt, kādas prekšrocības valstij, kuŗa kļuvusi liela metallu apstrādātāja, var dot nākotnē šiš kontakts ar jūru."

12. lp. p. autors jau izsakās skaidri, ka Krievija nav varējusi iztikt bez Rīgas, un tas esot viens no galveniem Baltijas okupācijas iemesliem.

Dažas lapaspuses ir veltītas tieši Baltijas valstīm. Pēc samērā korrekta ģeografiskā apraksta autors uzsver, ka 13. g. s. visas Baltijas tautas bijušas ļoti atpakaļpalikušas, kad vācieši atveduši jūrniekus, tirgotājus un amatniekus. Kaut arī viņš atzīst, ka no 1919. līdz 1939. g. Baltijas valstis parādījušas īstu progresu, taču, droši vien bazēdamies uz padomju literātūru, žorē drīz atkal atsāk „atpalicības dziesmu". Pēc viņa raksturojuma Latvijā tagad rūpniecība sāk atzelt, un „daudzas citas (rūpn. nozares) arī tiek radītas — fabrikas, kas ražo pārtiku un elektriskos aparātus, tekstilijas, zāģētavas u. c. „Rīga, kas esot nepārprotami nepieciešama Krievijai, tagad tikai atplaukst lēcieniem. Baltijas valstu iekļaušana labi noapaļojot Z. R. Krieviju un „lieliski pastiprinot Krievijas poziciju Eiropā."

Tā noslēdzas Baltijas apraksts 224. lpp.

Kaut arī autors šķietami mēģina būt bezpartējisks, vairākās vietās grāmatā izteikdamies gan par, gan pret krievu un komūnistu rīcību, taču vispārējais iespaids ir tāds, ka viņu ir aizrāvusi Padomju Krievijas „varenība", pamatojoties uz propagandas literātūru.

Mēs šai grāmatai pieiesim kritiski, bet vai tp darīs citi, īpaši studenti, kas mēdz akli ticēt „speciālistu" rakstītām grāmatām? Mūsu uzdevums ir atvērt viņiem acis!

Prof. A. Dreimanis

Ontario dos brīvu medicīnisku palīdzību pensionāriem

Sakarā ar jauno pensijas likumdošanu Ontario ap 36,700 Ontario iedzīvotāji vecumā starp 65 un 70 gadiem saņems brīvu medicīnisku palīdzību.

Kaut gan provinces un federālā valdība piedalās $40 pensiju maksāšanā šai grupai, tomēr medicīniskās palīdzības izdevumus kopā ar administrātiviem izdevumiem būs jāsedz Ontario vien.

Aplēsts, ka Ontario ap 40.000 personu būs tiesīgas saņemt 65 līdz 70 gadu vecuma pensiju. Tā pati medicīniskā palīdzība, ko tagad bauda pensionāri virs 70 gadu grupā, pamatojoties uz līgumu ar Ontario slimnīcu medicīnisko apvienību, tagad tiks piešķirta arī 65 līdz 70 gadīgo grupai.

Šī medicīniskā palīdzība ietver ārstu pēc paša pacienta izvēles, mājā vai ārsta pieņemamās telpās, un izvēlētas zāles, bet ne slimnīcu pakalpojumus, chirurģiskas operācijas, medicīnisko vai mājsaimniecības palīgpersonāla pakalpojumus. Pamatojoties uz šo līgumu, kopskaitā 142.000 personām Ontario ir pieejama medicīniska palīdzība, ieskaitot 95.000, kas ir vai nu pāri par 70 gadiem vai arī neredzīgi, 24.000, kam piešķirti mātes pabalsti un 23.000, kas pārtiek no pabalstiem.

LU 32 gadu atceres akts Bostonā

Latviešu korporāciju kopa Bostonā, 30. septembrī Daugavas Vanagu mītnē rīkoja Latvijas Universitātes 32 gadu atceres vakaru. Latviski iekārtoto telpu sēru ielogojumā glezno mākslinieka Karitona liela formāta glezna Aizvesto Golgātas ceļš Sibirijā. Šo ceļu gājuši arī daudzi Latvijas Universitātes mācības spēki, beigušie un studenti. Atceres runu teica korporāciju kopas Bostonā seniors Valdemārs Lambergs. Runu ievadīja Latvijas valsts himna, bet noslēdza Gaudeamus igitur. Pēc tam sekoja groziņu vakars.

IR VĒRTS PIRKT AUTO

Atbilde)I. Kurzemnieka kungam

Auto Amerikā ir nepieciešams katram, kas vēlas būt neatkarīgs no autobusu un tramvaju braucienu sarakstiem. Tas nav lēts, bet ar savu ērtumu atsveŗ varbūtējus zaudējumus.

Pirms nepilniem 3 gadiem iebraucot Amerikā, nepirku mašīnu par $1300-1600, kādu savos aprēķinos min Kurzemnieka kungs, bet iegādājos no amerikāņu paziņas 1936. gada Plymouth'u par $180. Remontiem 2 gadu laikā esmu pielicis ap $90, bet nobraucis 9000 jūdžu, apceļojot Dienvidillinoiju un Misūrī valstī izkaisītos tautiešus. Mašīna iet ar galonu benzīna apmēram 16-18 jūdžu, ik uz 100 jūdžēm patērē ceturtdaļu ellas. Vētas nav ērts un samērā lēts sūkt mes līdzeklis 5 cilvēku ģimenei?

Vecu mašīnu pērkot, protams, jāpārbauda motors un citas daļas. Svarīgs ir karburātors, bremzes, riepas. Dzesinātājā var būt sūces. Tāpēc nemotoristam vēlams mašīnu pirkt nevis no t. s. „car lots" — lietotu auto pārdotavām, bet no privātas, vēlams, pazīstamas personas. Labākais laiks, kad nāk tirgū jaunie modeļi.

Lielā pilsētā auto neder braukšanai uz darbu un atpakaļ. Tur 2 iemesli — satiksmes sastrēgumi un mašīnas novietošanas grūtības. Bet arī lielpilsētā mašīna noder brīvās dienās, lai izkļūtu no debesskrāpju gūsta un rastu iespēju laukos atpūsties. Vissvarīgākā nozīme automobilim ir kontakta uzturēšanai izkaisīto tautiešu starpā.

St. Louisas latviešu dievkalpojumus apmeklē tautieši, kas braukuši 100-200 jūdžu, lai dzirdētu latviskus dievvārdus. Viņi to dara reizi mēnesī, panesot ceļa grūtības, jo mātes valodas skaņas tiem dod jaunu spēku ikdienai.

Pirkšim auto, ne lai nopelnītu vēl vairāk naudas, sagādātu vairāk mantas. Iegādāsimies to kā satiksmes līdzekli braukšanai atpūtā, apciemosim nule iebraukušos un palīdzēsim ar padomu: lietosim to visur, kur satiksme nav tik pārmērīgi strauja un bīstama. Tad neredzēsim, ka auto tomēr atmaksājas.

K.

Prof. E. Blese

JĀNI SANDERU ATCEROTIES

(Nobeigums)

Pēterpils gadi S-u stipri atsvešina no visa vāciskā, bet toties viņš nāk jo ciešākā sakarā ar augstākām krievu aprindām. Sava gara un gimenes dzīvē S. tomēr palika dziļi latvisks. Šai laikā viņam bija iespēja teikt Pēterpilī kādu vārdu arī vispārīgi latviešiem par labu, ko viņš labprāt arvienu darījis un ko uzsver arī biografi. Savās autobiografiskajās atcerēs (Sk. Latvijas 1950. g. 16. IX num.) S. pats stāsta, ka viņam pēc sīvām cīņām ar konsistoriju izdevies Pēterpilī nodibināt latviešu draudzi un ka kopā ar Fr. Veinbergu viņš nodibinājis latviešu namsaimnieku biedrību. Šim pasākumam toreiz bijušas ārkārtīgi pretī Rīgas vācu aprindas, bet ar toreizējā Krievijas finanču ministra un ministru prezidenta S. J. Vites palīdzību pasākums izdevies (S-am bija izdevies personīgi Viti par šo lietu pārliecināt). Tāpat S. atceras, ka par 1888. g. notikušajiem III latv. dziesmu svētkiem Rīgas vācu aprindas bijušas ārkārtīgi sašutušas, bet ka, neraugoties uz visu sašutumu, viņš tomēr devis padomu Jānim Čakstem lūgt krievu valdībai atļauju sarīkot 1895. g. Jelgavā IV dziesmu svētkus atcerei par Kurzemes pievienošanu priekš 100 gadiem Krievijai (1795. g.). Tāpat ar S-a palīdzību izdabūta atļauja V dziesmu svētkiem 1910. g. it kā atminai par Vidzemes pievienošanu Krievijai 1710. g. Pēc Tērbatas ūniversitātes filozofijas profesora Teichmillera nāves (laikam 1886. g.) S-am izdevies panākt, ka Teichmilleram par pēcteci no 5 kandidātiem apstiprināts latvietis prof. Jēkabs Osis. — Ar S-a palīdzību un atbalstu 1892. g. par Cēsu apr. prāvestu iecelts vēlākais pirmais Latvijas evaņģēliskās baznīcas bīskaps Kārlis Irbe. Tāpat arī daudzos praktiska rakstura nacionālos pasākumos S. varējis atbalstīt latviešus. Kad 1915. g. rudenī Pēterpilī ieplūst latviešu bēgļi, ar S-a palīdzību nodibinās bēgļu palīdzības komiteja Dzimtene, kurai diemžēl kādu laiku ir nesaskaņas ar Latv. bēgļu apgādāšanas Centrālkomiteju.

Darbodamies it īpaši kā praktisks teologs un būdams nacionāli latviski noskaņots, Sanders, man šķiet, dzīvojis toreiz tādā drusku fantatsiskā nacionāli-latviski-kristīgā atmosfairā. Šai sakarā viņam pamazām radušies centieni visu mūsu luterisko ticību pārveidot īpatnējā latviskā garā, kaut gan savas darbības sākumā viņš bija loti ortodoksāls luterietis. Tā kā Pēterpils gados viņš tomēr stipri vien bija ārpus tiešās vācu baznīcas dzīves vadības ietekmes un arī tālāk projām no vāciskās luterticības galvenajiem centriem mūsu dzimtenē, tad viņam, šķiet, pamazām arī pašos kardinālākos ticības jautājumos radušās zināmas neatkarības sajūtas attiecībā pret vācu baznīcu.

1916. krievu valdība Sanderu iecēl par latviešu praktiskās teoloģijas mācības spēku Tērbatas ūniversitātē. Šī vieta viņam tomēr 1917. g. jāatstāj, jo viņš nebija oficiāli ūniversitātes ievēlēts. 1920. g. S. ieradās Rīgā un ir no 1920. - 35. g. Rīgas Jēzus draudzes mācītājs. No 1921. g. L. Ū. teol. fak. sistēmatiskās reliģijas zinātnes katedras privatdocents, lasījis lekcijas arī praktiskajā teoloģijā. Kā jau minēts, 1926. g. S. iegūst teoloģijas doktora gradu. Šai laikā uzskatu nesaskaņas starp S-u un valdītāju virzienu mūsu baznīcā laikam jau bija diezgan asas. S-am tomēr bija arī savi domu biedri, un 1930. g. S. nodibina Latviešu kristietības biedrību, kuru 1937. g., pēc tam, kad viņš 1935. g. jau gadā arī Sanders bija spiests uzņemties trimdas gaitas. Viņa trimdas laiks sākumā laikam noritēja Eslingenā. Kad Eslingenas nometne likvidējās, viņš kādu laiku bija Švābu Gmindē. Pēc tam viņu pārcēla uz veco laužu nometni Berchtesgadenā. Tur 1951. g. 19. I viņš arī šķīrās no šīs saules, no savas latviešu tautas. Izvadīts uz pēdējo dusu Eslingenas kapos 23. I, kur arī 25. I pārpelnots.

Atminos — un tā diezin vai nebūs bijusi mana pēdējā ilgstošākā saruna ar nelaiki — kādu skaistu saulainu pēcpusdienu — laikam 1939. g. maija beigās. Rīgā pie katedrāles pa labi uz Elizabetes ielas pusi tik skaisti ziedēja ievas — visas baltas kā ar sniegu piebērtas. Laikam biju bijis L. Ū. Saimniecības Padomes

Amerikas Latviešu Tautiskās Savienības Bostonā jaunā valde un nama fonda komiteja: Uzņemumā 1. rindā no kreisās valdes loc. V. Eglītis, L. Ekmanis, A. Pinkulis, valdes priekšsēdis Dr. A. Grīnups un bibliotekārs R. Cers. 2. rindā — nama f. kom. loc. R. Veidemanis, valdes loc. A. Cīrulis, A. Cīrule, J. Kaucis, nama fonda komitejas priekšsēdis māc. O. Blūmītis, valdes loc. Saule un māc. N. Ozols. K. KRŪMIŅA UZŅĒMUMS

bija izgājis pensijā, pārvērš par Latviešu kristiešu draudzi. Šai laikā S. stingri uzstājas arī pret visu ebrejisko, resp. pret Vecās derības lomu un nozīmi mūsu ticības dzīvē. Jau 1923. g. iznāk viņa Mūsu kulta reforma, 1933. g. pirmajā un 1934. g. otrā iespiedumā — Cīņa ap Veco derību, 1936. g. — Jaunās garīgās dziesmas un tai pašā gadā Jaunas dainas, 1938. g. — Kristīgās ticības reforma. Nezinu, kurā ēkā un, caur apstādījumiem uz Brīvības bulvāra pusi iedams, sastapu S-u. Viņam jau tad bija pilns 81. gads, un pats viņš bija ievas baltumā, bet vēl sārts, brašs un sparīgs. Sasveicinājāmies un sākām abi priecāties par skaisto ievu ziedēšanu, tad pārgājām uz ziedošu ievu kā tikluma un tikumības simbolu mūsu tautas dzismās, sākām runāt vispārīgi par tautas dziesmām un to simboliku. Runājām varbūt minūtes 15 - 20, bet man arvienu paliks atmiņā nelaika garīgais siltums un jūsma, ar kādu viņš runāja par mūsu tautu, tās tikumiem un par vienu no mūsu tautas sievietes tikumības skaistākiem simboliem — baltajiem ievu ziediem. — Lai rāmi rit viņa veļu mūžs viņā saulē, un lai Veļu mātes ziedošās ievas veļu valsts pavasarī atšalc viņa dvēselei arī dažas vēsmas no šīs saules baltajām dzimtenes ievām!

Observers

Nacistu dižvīru pelnus aiznes Izāras ūdeņi

16. oktobrī paiet pieci gadi no nakts Nirnbergā, kad pie karātavām pienāca kāda totalitāra režīma gals un līdz ar to tika izbeigtas 11 dzīvības, tā sakot, fiziski iznīcināti šī režīma galvenie pārstāvētāji un ideologi. Pie karātavām mira: Friks, Saukels, Ribentrops, Seis—Inkvarts, Kaltenbruners, Jodls, Keitels, Streichers, Rosenbergs un Franks, bet Gēringu no karātavām izg. ba slepus piegādāta indes kapsele.

Mēs varētu arī šai 5 gadu „atcerei" paiet garām, ja visam Nirnbergas procesam nebūtu dota daudz dziļāka nozīme nekā nacionālsociālisma galveno vadoņu iznīcināšana vien, proti, ka par noziedzību pret cilvēcību ir jānes smaga atbildība, kam Nirnbergas tribunāla process gribējis piešķirt starptautisku nozīmi. Visiem tiem, kas vēl tagad grēko pret cilvēcību, Nirnbergas process biedinoši atgādina, kas par to sagaidāms.

Kā pēcnāves piesolītās elles mokas nevienu no grēka zemes virsū neatbaida, tā arī Nirnbergas piemērs nav spējis iebiedēt tos, kas joprojam noziedzas pret cilvēcību vēl līdz šim vēsturē nepiedzīvotā kārtā. Vai karātavas kādreiz tiks celtas arī Kremļa noziedzniekiem, ja pienāks viņu reize, ir nezināmas nākotnes rokās.

Tagad vāciešiem iespējams par Nirnbergas, notikumiem rakstīt vairāk nekā 1946. gadā, kad par tiem ziņas bija ļegūstamas pa lielākai daļai tikai oficiālā ceļā. Tagad vāciešiem šķiet arī zināms, kur palikuši notiesāto un Minchenē kremēto 11 nacionālsociālistu pelni, par kuriem, īsi pēc līķu kremēšanas, oficiāli paziņoja: „Kara noziedznieku līķi sadedzināti. Viņu pelni apraksti kādā nezināmā vietā, lai tos noslēptu bijušiem nacistiem." Bet iekāms nonākam līdz „pārpelnotajam nacionālsociālismam", interesanti pasekot vācu periodikai, kas noticis naktī uz 16. oktobri, jo tagad, pēc 5 gadiem, šim notikumam, ko toreiz tik plaši aprakstīja visa pasaules prese, ir dots mazliet citāds apgaismojums.

Ir 1946. g. 15. oktobris. Uz nāvi notiesātie gaida savu likteni nāvinieku kamerās, kas ir jau izšķirts ar tribunāla spriedumu, tikai nevienam no viņiem nav zināms, kad notiks sprieduma izpildīšana. Bet kopš divām naktīm no turnhalles atskan nemitīgi klaudzieni. Tie sākas pēc pusnakts un skan kā cirvju un veseru sitieni pa koka baļķiem. To dzird nāvinieki, tikai viņi nezina liktenīgo stundu. Viņi, protams, neredz, ka amerikāņu soda rotas kareivji, zaļos darba uzvalkos un dzeltenām ķiverēm galvā, pašu karabiedru apsargāti, ceļ karātavas. Tās ir aizklātas ar melnu drānu, katram notiesātam savs nodalījums. Platformas grīdā, zem katras karātavas, iebūvēta lūka ar krītamām durvīm. Tām jāatveras, kad nāvinieks uz tām nostājies ar virvi ap kaklu un jāļauj krist dziļumā, kur ārsts konstatēs katra nāvi un soda rotas karavīri noslēgs zārku vākus pār nedzīvajiem, bet vēl siltajiem notiesāto ķermeņiem. 15. oktobra vakarā viss ir gatavs. Ap plkst. 10 vakarā spoži apgaismotā turnhallē sapulcējas daudz uniformētu kungu. Viņu vidū arī daži civilisti. Viņi zina, ka soda izpildīšanas stunda drīz sitīs. Tikai notiesātie vēl cer, cer vismaz uz vienu nakti. Tikai viens no viņiem vairs necer, jo zina, ka pēdējā stunda ir klāt.

No cietuma virtuves izplūst stipras kafejas smarža. Kafejai jābūt sevišķi stiprai un to baudīs tie, kas būs klāt soda izpildīšanā. Cietuma pavārs Jakešs sagriež tieši vienpadsmit desas luņķus pakaļamo vakariņām. Pēkšņi cigaresu dūmiem piesātinātā virtuvē iesteidzas divi amerikāņu karavīri, saukdami pēc cietuma ārsta. Drīz pēc viņiem ierodas kāds virsnieks. Viņš ir krīta bālumā. Arī viņš meklē ārstu un paskaidro: „Gērings ir beigts!" Plkst. ir 22,40. Pēc pusstundas jau zināms, ka Gērings ieņēmis indi, tikai neviens nezina, kur viņš indi dabūjis. No karstās pannas pavārs vienu desu noņem, jo ēdēju būs vairs tikai desmit. —

Amerikāņu cietumsardze tanī pašā laikā ar gumijas rundziņām un roku dzelžiem ieņem cietuma kameru gaiteni. Amerikāņu drošības virsnieks pulkv. Audrus pavēl atvērt nāvinieku kameru durvis un katrā kamerā, blakus notiesātam, nostājas pa stipram amerikāņu kareivim. Tieši pusnaktī pavārs katrā kamerā ienes nāvinieku maltīti. Pirmajā ēdienā ir ceptas desas ar jauktiem salātiem, tad — seko pankūkas ar kafeju.

Cietuma gaitenī un visā cietumā valda nāves klusums. Nāvinieku kameru durvis stāv plaši atvērtas. Friks sēd savā gultā ar rūtainu sporta kreklu mugurā, ko tas valkājis visa tiesas procesa laikā. Viņam līdzās uz gultas malas apsēdies arī amerikāņu kareivis. Friks, ar tāļu uz āru izspiestām acīm raugās pavārā un jautā: „Tagad man vajag arī vēl kaut ko ēst?"

Arī Kaltenbruners sēd līdzās savam postenim. Viņš pūlas atbrīvot savas sastingušās sejas muskuļus un pasmaidīt: „Ļoti pateicos", tas saka pa pusei instinktīvi un ieņem dažus malkus stiprās kafejas. Streichers ir ātrs un nesalauzts. „Atnesiet man vēl vienu pankūku," viņš saka pavāram.

Bij. Varšavas ģenerālgubernātors Franks pie sevis kaut ko svilpo, mēģinot pārvarēt savu iekšējo nemieru. Saukels nemitīgi burgo ar pirkstu galiem pa savu celi. Keitels staigā pa savu kameru šurpu un turpu, bet amerikāņu sardzes postenis viņam līdzi. Keitels vienmēr ceļ roku gaisā: „Tā ir cūcība līdz turienei augšā!" viņš atkārto atkal un atkal. „Vai jūs varat saprast, ka virsnieki tiek kārti?" Amerikāņu kareivis viņu nesaprot.

Īsi pirms plkst. 1 pēc pusnakts ierodas katoļu un luterāņu garīdznieki. Kaltenbruners un Franks bija lūguši pielaist viņus vēlreiz grēku izsūdzēšanai. Tagad mācītāji bija ieradušies viņu vēlēšanos apmierināt. Kad Streichers ieraūga garīdzniekus, viņš sauc pa savas kameras durvīm: „Tagad sāksies miroņu deja, mācītāja kungs!" Tūliņ pēc plkst. 1 Ribentropam saslēdz rokas uz muguras. Viņu pavada abi garīdznieki un četri sardzes posteņi.

Turnhalle gaiši apgaismota. Skatītāji gaida. Uz paaugstinājuma, pie pirmajām karātavām stāv mazs drukns amerikāņu vējjakā ģērbies, bende, seržants Vūds. Viņš vēl mesē iestiprinājies ar bifu un dažām degvīna glāzītēm. Viņš nožēloja, ka Gērings tam „izbēdzis", citādi tas savu „300" būtu sasniedzis pilnu. Viņš gaida Ribentropu, kas jāatbalsta, kamēr viņš pa kāpnēm sasniedz karātavas. Ribentropu nostāda uz krītamām durvīm, kas aizsedz lūku zem tā kājām, un Vūds tam ap kāklu apliek Anglijā izgatavoto virvi. „Es lieku visas savas cerības uz Krustā sisto. Dievs, apžēlo manu dvēseli," izdveš Ribentrops. Tad viņa seju aizsedz melna kapuce, kuru tam uzmauc galvā. Lūka atveras un viņš krīt dziļumā, kur to sagaida ārsts un rotas kareivji un iegulda pirmajā sagatavotā zārkā.

Tad seko viens pēc otra pārējie. Saukels mirst ar lūgšanu un pēdējo sveicienu savai sievai un bērniem. Streichers piemin vēl savas sievas vārdu un tad izsaucas: „Heil Hitler!" Citi mirst ar lūgšanas vārdiem uz lūpām. Tikai Rosenbergs atraida mācītāju un savā baltvācu izloksnē saka: „Lai paliek!"

Īsi pēc plkst. 3 rītā soda vietu atstāj divi 3 ar pus tonnas smagie amerikāņu transportvāģi. Tie ir pārklāti. Smagās mašīnas no priekšas un aizmugures ieslēdz divi amerikāņu dzīpi ar militāro policiju. Kolonnai pēdīgi seko kāda melna mašīna, kurā sēd četri ģenerāļi — krievs, francūzis, amerikānis un anglis. Auto vada kāds no ģenerāļiem pats. Brauciens norit lielā slepenībā, un ap plkst. 8 rītā kolonna sasniedz Minchenes Austrumkapsētas krematoriju. Krematorija vācu strādnieki iepriekš informēti, ka tiks sadedzināti daži amerikāņu karavīru līķi, kas cietuši nelaimes gadījumā un ka kremēšanu izdarīs amerikāņi paši. 16. oktobra rītā krematorijā nav neviena vācu darbinieka. Zārkus lielā klusībā no mašīnām noņem un pa trijiem citu uz cita novieto kremēšanai. Krievu ģenerāļa acīs jūtama neuzticība. Viņš pieprasa, ka zārki vēlreiz atvērami, lai pārliecinātos, vai līķi tiešām tajos atrodas. Viņam tiek parādīti Keitela un Gēringa līķi. Krievs pārliecinās. Tad ģenerāļi atstāj kapsētu.

(Nobeigums 6. lpp.)

SPORTS

KĀDA SPĒLE PIRMS 25 GADIEM

Latvijas futbola sporta vēsturē pazīstam daudz skaistu un neaizmirstamu sacensību. Lai gan gara gadu rinda šķir mūs no šīm dienām, tomēr atsevišķas sacensības vēl šodien stāv mūsu acu priekšā. Šeit mūsu jaunajiem sporta draugiem gribu pastāstīt par cīņu, kas notika turpat priekš 25 gadiem.

Pār mūsu galvaspilsētu klājusies rudenīga diena, tomēr dzīvība pat visklusākā ieliņā. Cilvēku tūkstoši, gan ielu dzelzceļos, gan kājām, traucās vienā virzienā — to visu ceļa mērķis ASK laukums, kur šodien futbola lielā diena — izšķirīgā spēle par kausu, ko iau pirms Pirmā pasaules kara dāvājusi Rīgas pilsēta.

Laukumā, skaļiem aplausiem sveikti, ierodas vecu vecie pretinieki — Rīgas Futbola klubs un Olimpija no Liepājas. Šodien noskaidrosies, kas kausu iegūs īpašumā uz visiem laikiem, jo abas vienības kausu izcīnījušas 2 reizes.

Spēles 1. puslaiks pēc sevišķi intriģējošas spēles beidzas bez rezultāta. Otra puslaika sākumā olimpieši gūst vārtus, kas RFK spēlētājus pamudina vēl vairāk, vismaz iegūt izlīdzinājumu. Uz Olimpijas vārtiem lido spēcīgi un meistarīgi šeibeļa, Pētersona u.c. šāvieni, tomēr tie visi beidzas bez panākumiem, jo Olimpijas cietoksni sargā lieliski spēlējošais Lazdiņš. Spēle tuvojas beigām. Stadionā kapa klusums, jo, liekas, Lazdiņš tomēr pārspēts, tomēr nekā, jo L. neuztverto bumbu kāds olimpietis uz vārtu līnijas atvaira ar roku. Vārti glābti! Seko nenovēršamais — 11 m sodsitiens! Lazdiņš tomēr nav pārspējams. Sitiena brīdī tomēr kāds cits Olimpijs spēlētājs uztraukumā izdara kādu jaunu pārkāpumu — ieskrien soda laukumā. Tiesnesis A. Polis liek soda sitienu atkārtot. Vairs atlikušas tikai dažas minūtes — RFK vēl iespēja panākt izlīdzinājumu un spēles pagarinājumu. Tomēr melnā diena arī šinī brīdī neatstāj rīdziniekus — vārtos raidītā bumba paliek Lazdiņa rokās.

Olimpija atstāj laukumu kā uzvarētāja un viena no Latvijas sporta vēsturiskām balvām aizcelo uz mūsu futbola otru cietoksni Liepāju. Arv. P.

Toronto basketbolistu un volejbolistu (vīr. un siev.) treniņi notiks katru otrdienu un ceturtdienu no 9 - 11 vakarā bij. treniņu telpās St. Vladimira bazn. sporta zālē, Bathurst ielā (starp Dundas un College ielām).

Futbolists Gunārs Lazdiņš ieradies Kanadā. Viņa adrese Kitchener, RR 3, c-o Mr. Cardinal.

•

Nujorkā ieradies trimdas paukotāju pāris Rasma un Edgars Trekteri. Rasma T. (agrāk Eslingenā) ir viena no neatlaidīgākajām sieviešu paukošanas sporta pārstāvēm trimdā, sevišķi pēdējos 4 gados Vācijā, tādēļ, ceram, ka viņa savas teicami pasāktās floretistes gaitas turpinās arī šajā krastā. Edgars T. bija pēdējais, kas Eslingenā vadīja paukošanas sekciju un arī pēdējos paukošanas kursus Vācijā.

•

Jaunās paaudzes zobenpaukotājs Jānis Stankevičs (agr. Eslingenā) studē Minesotas universitātē Mineapolē. Viņš iedalīts universitātes paukotāju izlases vienībā.

•

Pēc 20. okt. ASV latviešu paukošanas meistarsacīkstēm Bostonā nākošais lielākais paukošanas sarīkojums būs 10. novembrī Toronto — Ziemeļamerikas latviešu individuālās meistarsacīkstes paukošanā ar zobenu.

•

Filadelfijas latviešu futbola klubs sacentās ar amerikāņu profesionālo vienību „National", kas pērn izcīnīja ASV kausu un kurā piedalījās daži ASV valstsvienības spēlētāji. Pret techniski labo un ātro pretinieku mūsu spēlētāji zaudēja 0:4 (0:1), lai gan ar labāku veiksmi dažus vārtus varēja gūt arī mūsējie.

Draudzības spēlē mūsu futbolisti uzvarēja Filadelfijas pag. g. amatieru meistaru ar 3:2 (0:0), līdz ar ko draudzības spēlēs gūtas 4 uzvaras un piedzīvots viens zaudējums. Šinī mēn. sāksies Filadelfijas meistarības spēles, kuru uzvarētājs kvalificēsies cīnām par ASV meistara godu. Mūsu Filadelfijas futbolisti jūt rezerves trūkumu.

•

Padomju Sav. meistarsacīkstēs Minskā savu vārdu teikuši arī latviešu un igauņu vieglatlēti. Lodes grūšanā igaunis Lips palicis nepārspēts ar 16,83 m un arī sava labākā sasnieguma, tomēr zaudēja pag. gada pasaules labākajam Boisenam, kas uzvarēja 1:48,7 min.

Igaunis Heino Lips, liekas, būs pirmais neamerikānis, kas lodes grūšanā sasniedzis 17 m, jo viņa aunais Minskā sasniegtais Eiropas rekords ir tikai 2 cm zem šīs līnijas. Sākot ar 1947. g. Lips pastāvīgi savu rezultātu uzlabojis — no 16,73 (1947. g.) uz 16,93 (1959. g.), 16,95 un 16, 98 (1951. g.) No amerikāņu lodes grūdējiem 17 līn. pārvarējuši veseli 8, ar pasaules rekordistu Fuksu priekšgalā, kas ar 17,95 ir pasaules rekorda īpašnieks.

•

No 8.-16. sept. risinājās Losandželosas tenisa kluba 25 gadu jubilejas sacīkstes, kur bez pašiem amerikāņiem piedalījās Austrālijas un Japānas tenisisti. Turnīrā vislabākos panākumus guva austrālietis Sedments, uzvarot kungu vienspēlē, dubultspēlē un jauktajā dubultspēlē.

Ir lielas domstarpības, par ASV vienību Devisa kausa sacensībai pret Zviedriju, jo amerikāņiem ir daudz vienādu spējās tenisistu.

•

Starp. sacīkstēs Stokholmā vācietis Haass 400 m ar 48,0 sek. pārspēja zviedri Ekfeldu, kamēr Ulcheimers 1000 m skrējienā palika 0,2 sek. aiz zviedra Aberga, kura laiks 2:24,0 min. Pie uzvaras netika vācu vesera metējs Storchs, kam nācās kapitulēt Eiropas meistaram norvēģim Strandli — 57,76.

Kādā citā sarīkojumā Bovasā Ulcheimers 800 m skrēja 1:50,2 min., paliekot tikai 0,1 sek. aiz Zviedera pag. gada pasaules labākā Boisenama, kas uzvarēja 1:48,7 min.

Stordhs zaudēja arī otrā sacensībā, kur Eiropas meistars Strandli uzvarēja ar 58,20 m.

•

Vācijas un Dienvidslavijas valstu sacīkste šachā beidzās ar vācu 9:11 zaudējumu.

•

Par uzvaras kandidātu olimpisko spēļu maratonskrējienā min somu pastnieku Karvonenu, kas nesen par 7 min. pārspēja pag. olimpisko spēļu sudraba medaļas ieguvēju angli Ričardu.

•

Arī Kanadā ir labi skrējēji. Meistarsacīkstēs Vankuverā Parnels pusjūdzes (804 m) skrējienā ar 1:52.7 uzvarēja Hutchinu par 0,5 ardu. Abiem 800 m konstatēja laiku 1:52 min., kas ir labāks par līdzšinējo rekordu, kurš piederēja nēģerim Edvardam, ko 1936. g. redzējām Rīgā.

•

Somiem radies jauns izcils šķēpa metējs. Viņa vārds Nikinens, rezultāts — 76,92 m. Šis viņa varenais raidījums gan bijis ārpus konkurences. Min. rezultāts ir somu labākais kopš Nikanena laikiem.

•

6 dolari dienā maksās sportistiem uzturēšanās olimpiskajā ciemā spēļu laikā nākamvasar Helsinkos, pie kam summā bez uztura un pajumtes ierēķināta arī satiksme uz stadionu, kino izrādes u.c. sīkāki pakalpojumi. 1952. g. 1. jūlijā olimpiskais ciems varēs uzņemt 4500-5000 pasaules labāko sportistu.

14:15,4 min. 5000 m Italijas un Vācijas valstu sacīkstē vieglatlētikā skrēja vācietis Šade, sasniedzot jaunu savas valsts rekordu un ierindojoties 10. v. visu laiku labāko šīs distances veicēju sarakstā. Šajās pašās sacīkstēs startēja un 800 m vēl 1:55,8 min. spēja noskriet kādreiz slavenais italietis Lanci, kas pirms 15 gadiem Berlīnē izcīnīja sudraba medaļu un pāris gadus vēlāk palīdzēja vācietim Harbigam sasniegt līdz šim vēl nepārspēto pasaules rekordu (1:46,6). Lanci tagad jau 40 gadu.

•

3. gadu pēc kārtas profesionāļu pasaules meistars 1000 m sprinta riteņbraukšanā kļuva anglis Redžs Heriss, kas meistarsacīkstēs Milānā pēdējos 200 m nobrauca 11,4 sek.. Heriss ir viens no populārākajiem sportistiem Anglijā.

SKARAMUSS PĀRSPĒJ PATS SEVI

FEĻETONS AR EPIOLOGU UN POSTSKRIPTU

Palasīt atzes es varētu ieteikt katram, ko gan tur visu nevar atrast! Vajag tikai mācēt. Nerunāšu par vienkāršu informācijas iegūšanu — to var panākt katrs lasīt pratējs, ja tam noliek priekšā melnu uz balta. Bet, lūk, izlobīt lietas kodolu un, par visām lietām, gūt ierosmi — tas pa spēkam tikai tādiem gara milžiem, kā — — — Nujā, es jau šoreiz negribēju runāt par sevi.

Piemēram, ņemsim kaut vai mistera Dona Vartona projektu. Šis kungs izgudrojis, ka visa gada svinamās dienas, kopskaitā 68, būtu pārnesamas uz gada beigām, lai iznāktu pamatīgāka svinēšana. Tas būtu tā: jūs sāktu strādāt 1. janvārī un rautu nepārtraukti diendienā līdz 24. oktobrim. Tad gada norma būtu cauri, un jūs varētu mierīgi svinēt līdz nākamajam Jaungadam. Teiksim, Lieldienas būtu ap 1. novembri, Vasarsvētki decembŗa sākumā, Jāņi kopā ar Voldemāriem un Ziemassvētki pašos Ziemassvētkos. Kas tā būtu par jauku dzīvi — gada izpeņa tev rokā, diendienā lāpī iepriekšējās dienas pagiras, pūtiens un svini.

Ģeniāls projekts — sacīsit jūs.

Nebija nekā! Ja jūs šo projektu atzīstat par ģeniālu, tad ko gan jūs sacīsit par manējo? Tas būs vismaz supergeniāls! Es jums pierādīšu, ka ar Skaramuša vecā galva vēl nav zemē metama.

Lūdzu:

Misters Dons Vartons saskaitījis 297 darba dienas gadā. Strādājot 8 stundas dienā, ikvienam ik gadus nāktos nostrādāt 2376 stundas. Bet gadā taču ir pavisam 8760 stundas. Ja nu pēc ģeniālā laika iedalītāja projekta cilvēks var nostrādāt bez atpūtas 297 dienas, kāpēc gan tas to nevarētu darīt 2376 stundas no vietas? Nostrādātā laika daudzums taču tas pats. Tad gadā vajadzētu strādāt tikai 99 dienas. Lieliski! Teiksim, sāktu 1. janvārī plkst. 00.00 ražotu līdz 9. aprīlim plkst. 12.00 naktī — un cauri! Laiks paietu tīri nemanot. Un kas tad tā būtu par varenu nogali! Veselas 264 dienas. Tajā tad varētu ietilpināt ne vien visus kalendārā uzņemtos svētkus, bet arī vēl visas savas, sievas, bērnu, sievasmātes, onkuļu un krustmāšu vārda un dzimšanas dienas, oktobŗa revolūcijas svētkus un vēl daudz ko citu. Nu, ko jūs teiksit? Nekā jūs neteiksit — jūs esat vienkārši mēmi. Vai tā nav galviņa? Misters Dons Vartons ar savu nevarīgo izdomu var iet dusēt.

Šis projekts jau pārrakstīts uz glīta balta papīra un tūliņ tas ceļos prom uz UNO pilnsapulci — apstiprināšanai, iekāms man kāds cits nav aizsteidzies priekšā. Vēl tikai jāuzlipina marka.

Bet tad man pēkšņi iešaujas prātā — mīļīši, tas taču vēl nav viss!

Sāku rēķināt par jaunu. Pēc pastāvošiem likumiem cilvēka mūža darba laiks ir no pilniem 18 līdz 65 gadiem. Tas iztaisa 47 gadus vai (skat. iepriekšējo projektu — 99 dienas gadā) 4653 darba dienas ik pa 24 stundām, precīzāk izsakoties, uz mata 12 gadu un 9 mēnešus. Kāpēc gan visu šo laiku nenostrādāt vienā laidā? Pieņemsim, 18 gadu jauneklis sāk strādāt 1952. g. 1. janvārī un beidz darbu 30 gadus 8 mēnešus un pilnas 27 dienas vecs 1963. g. 27. septembrī, nevis 30., kā jūs to izrēķinātu, jo šai starplaikā iekrīt trīs garie gadi un līdz ar to trīs darba dienas nāk kāt (vai redzat — arī tas ir ievērots?). Vārdu sakot, savu mūža darba normu beidzot, cilvēks ir pašos spēka gados, viņam ištā dzīve vēl tikai sākas. Tad viņam vēl laika diezgan apprecēties, audzināt bērnus, apkopt ģimenes dārziņu, strādāties pr politiku un doties izpriecas ceļojumos. Eventuāla slimošanu un miršana, tāpat kā gulēšana, būtu jāpārceļ uz brīvo laiku. Ja nu kādam patikas pēc sagribētos kādu dienu pastrādāt, tad par to viņš saņemtu pilnu virsstundu atlīdzību.

Nu, vai var būtu kaut kas vēl lieliskāks?

EPIOLOGS

Kad šo savu projektu pirms izsūtīšanas uz Leiksaksesu izlasīju priekšā sievai, viņa līdzcietīgi paraudzījās manī, paņēma no kumodes naudas maku un izgāja. Pēc brīža viņa atgriezās ar mazu sainīti, no kuŗa tā iztina divus gumijas ledus pūšļus. Vienu no tiem viņa piebāza ar ledus kubiem, un, nevērojot manu spirināšanos pretim, uzlika man uz galvas. Neko darīt — ģimenes miera labad bija jāpacieš.

„Kāpēc tad tu pirki divus pūšļus?" es iejautājos.

„Otro nosūtīšu misteram Donam Vartonam, " viņa atbildēja. „Ceru, ka arī viņam mājās ir sieva un ledus skapis."

POSTSKRIPTS

Par spīti visiem ledus pūšļiem, es tomēr nepiekāpjos un palieku pie sava projekta, ar ko esmu pārspējis pats sevi.

Skaramuss

Par šo interesanto jautājumu mums pastāsta Rīgas padomju radio savā 28. septembra vakara raidījumā, plkst. 20:

LPSR zinātnu akadēmijas partijas organizācija pabeigusi sagatavošanos jaunajam mācību gadam partijas izglītības tīklā. Ap 40 zinātnisko darbinieku un kalpotāju studēs pulciņos vakaros šo kursu pēc 1. gada programmas, 163 cilvēki pēc 2. gada programmas. Pieaug paaugstināta tipa pulciņu skaits.

Valodas un literatūras institūtā organizē pulciņus, lai studētu b. Stalina darbus valodniecības jautājumos. Partijas organizācija pulciņu un politskolu vadīšanai norīkojusi 37 propagandistus, to starpā Vēstures un materiālā kultūras institūta zinātniskais sekr. b. Tizenbergs, kas sekmīgi pabeidzis aspirantūru, Akadēmijas izdevniecības redaktors b. Vaskis, beidzis republikanisko partijas skolu, fizikas un matēmatikas zinātņu kandidāts Ikaunieks, kas mācījās Lkbp propagandistu kursos, u. c. 60 akadēmijas darbinieki sākuši mācības marksisma ļeņinisma vakara universitātes 2. kursā, šīs universitātes pirmajā kursā mācās 57 zinātniskās pētīšanas institūtu līdzstrādnieki. Zinātnieku pamatkadri marksisma ļeņinisma pamatteoriju apgūst patstāvīgi.

Par konsultantiem apstiprināti: zin. akad. prezidents Peive, akadēmijas īstenie locekļi: Deglavs, Valeskalns, Strazdiņš, Kovaļevskis u. c. Nākamā gadā politisko izglītību papildinās vairāk nekā 1.100 akadēmijas zinātnisko līdzstrādnieku un kalpotāju.

Zinātniekiem un pseudozinātniekiem jānosit laiks pseudozinātnes — marksisma „apgūšanā", ko laikam neviens nekad galīgi nespēj lāga apgūt, jo tā jāapgūst no bērnu dārza līdz Zinātņu Akadēmijai un kapam. Viss tas notiek, tā sakot, krievu stilā: mūžu mācies, muļķis mirsi.

1.622 POLITSKOLAS

30. septembrī tas pats radio iepriecināja klausītājus ar šādiem sasniegumiem padomju izglītības laukā padomju okupētā Latvijā:

CK prop. daļas vad. Strods raksta: Mūsu uzdevumi jaunajā politiskajā mācību gadā. — Galvenais, kas jāstudē — partijas vēstures īsais kurss. Par lektoriem, propagandistiem, konsultantiem sagatavoti vairāk kā 5.000, pērnās vasaras pie CK 1 mēneša kursos sagatavoti 750. Galvenais ir ne pulciņu skaits, bet to kvalitāte. — Galvenie trūkumi — nekāda kontrole un programmas nespēj atsvērt propagandistu spējas. Divos gados sagatavots kursos 3.000 propagandistu. 2/3 ir partijas un padomju darbinieki. — Baldones rajonā bija tikai 3 propagandistu semināri, bet 6 ne reizi nepiedalījās; bija arī baldzīgi lasīšanas metode. Daži propagandisti prasīja težu un citātu iekalšanu. — Nāk. māc. gadā būs 1.622 politskolas, 2.325 partijas vēstures studēšanas pulciņi, pie tam 56 augstāka tipa, 317 — biografiju stud. pulciņi. 74 vakara partijas skolas. 3 marksisma ļeņinisma universitātes ar 3000 klausītājiem. Pieredze rāda, ka šīs ir svarīgākā partijas kadru sagatavošanas forma. 7.000 komūnisti studēs patstāvīgi, ikvienam jābūt individuālam mācību plānam.

Uz dzelzceļa ar politiskām mācībām būs aptverti par 1.300 vairāk nekā pērn, 459 politskolas, īsā kursa un biografiju studēšanas pulciņu. Vairāk kā 500 mācīsies patstāvīgi. Sagatavoti vai papildus mācīti 200 propagandistu. 65 konsultanti. Daudzi mācās Daugavpils un Rīgas marksisma universitātēs, arī partijas skolās pie part. rajkomiem. (27. 51., plkst. 16,30).

Cilvēkus komūnistu jūgā izdzen nesamērīgi smagos un ilgos darbos un nedod tiem pat īsos atpūtas brīžus starp darba gaitu un miegu. Šis laiks jānokvern dažāda veida „politmācībās", kas nokauj katru intelliģentu domu un katru dzīvot prieku.

PADOMJU LATVIJAS LAUKSAIMN. AKADĒMIJA

Par šo institūtu radiofonā nolasa Kompartijas CK lopkopības daļas vadītāja vietnieka b. Lebedeva rakstu „Kolchozu kadru sagatavošana — valstiski svarīgs uzdevums". Autors mums pastāsta, ka

Latv. lauksaimn. akadēmijas 9 fakultātēs mācās ap 2.000 stud., pērn beiguši 246 speci. 32 lauksaimn. technikumos mācās ap 5.000. 1951. g. tos beiguši 765 speci. — Valstiski svarīgs uzdevums — kolchoznieku, MTS un sovchozu darbinieku mācību masveida organizēšana ... Pag. gadā visā Pad. Sav. ievesta jauna sistēma kolchoznieku apmācībai — trīsgadīgie kursi. Mūsu republikā mācības gada programmu izņēmuši un eksāmenu izturējuši 25.614 kolchoznieku, no tiem 11.756 pēc agrotechniskā minima un 13.858 pēc zootechn. programmas. Vissekmīgāk mācības noritēja Ogres, Jēkabpils, Rūjienas, Aknīstes rajonos. Bija pērn trūkumi — grupas komplektēja, neievērojot kolchoznieku sagatavību, dažos rajonos kursi netika nodrošināti ar kvalif. mācības spēkiem, nodarbību telpām, lauksaimn. literatūru, uzskates līdzekļiem un burtnīcām. Ne visur veltīja uzmanību pieredzes un pad. agronomijas jaunāko sasniegumu studēšanai. Kursu darbība pilnīgi atkarīga no pasniedzēju kvalifikācijas un prasmes... —Nedrīkst atstāt neievērotus, no pirmā acu uzmetiena vienkāršus jautājumus, kā: kursu mācību telpu apkurināšanu un apgaismošanu, transportu kursu pasniedzējiem, kursantiem, kolchoza pr-ja vai sovchoza direktora atbieksmi pret agrotehnisko kursu mācību darbu ...

Lebedevs jauns vārds, bet stāsts apnicīgi vecais. Kolosāli skaitļi visās nozarēs; aiz tiem slēpjas neapskaužamā īstenība: nav pat visvienkāršāko — burtnīcu! (30. X. 51., plkst. 11,15).

SKOLAS JELGAVĀ

Rīgas padomju radio stāsta:

Padomju Jelgava raksturojas ar plašo izglītības tīklu. Te ir vairākas septiņgadu vidusskolas, arodskola, paidagoģijas un mūzikas skola. Ierodamies paidag. skolā, kuru vada biedre Kaune, kas stāsta: pirms 2 gadiem saņēmām telpas ar partijas gādību. Tagad te mācās 378 jauniešu. Skolā līdzās nopietnam mācības darbam stundās mēs lielu vērību veltām ārpusskolas darbam. Drām. pulciņu vada Drille. Sākot ar pērno mācības gadu mums ir speciāla nodaļa, kur sagatavo fizkultūras skolotājus septiņgadu skolām, kuri sacīkstēs ieguva pirmo vietu. Strādājam 2 maiņās. Aiz pad. zemes robežām imperiālisti kurina kara plānus ...

1. bērnu dārzā atrodas 40 bērni, kuru vecāki pa dienu strādā. Biedre Ozoliņa pārzina, audzinot par komūnisma cēlējiem. Meitenīte deklamē: „Par dzimteni un Stalinu nav mīļāka nekā ... b. Stalins ir bērnu draugs ..." Cits: „Mēs negribam par upuri karam klūt ..."

Bez komentāriem.

VEF'A BIBLIOTĒKĀ

VEF technīskajā bibliotēkā ir vairāk kā 13.000 sējumu techn. literatūras. Bibliotēkā abonē 38 žurnālus, daudz dažādu biļetenu un rokas grāmatu. Bibliotēkai ir 3.877 lasītāji. Bibliotēkā var redzēt rūpnīcas galv. inženieri biedru Chudajevu, inženierus Seredu, Rozi u. c.

Latvijas kurvietās šovasar uzlaboja veselību un atpūtās vairāk nekā 100.000 darba ļaužu.

Vai darba ļaužu izdzinēji ir darba ļaudis?

„VAJAG VAIRĀK STRĀDĀT"

25. septembrī notika troleibusu depo sapulce. Runāja konferences delegāts šoferis Vladimirs Smirnovs: „... nekad nenostāsimies ceļos pret angloamerikāņu imperiālistiem, mēs cīnīsimies līdz pilnai uzvarai ..., lai nodrošinātu mieru, vajag vēl vairāk strādāt .. Rīgā troleibusu un autobusu nebija, ir jaunas tramvaja līnijas."

Cik nabadzīga, cik atpalicīga bija Rīga pirms to aplaimoja krievi! Pat autobusu Rīgai nebija! Bet tie skaistie zilie autobusi, ko aizveda uz Maskavu? Tie rādījušies tikai sapņos.

RĪGAS RADIOFONS PAR SAKSES DEBIJU STOKHOLMĀ

Sakarā ar padomju un zviedru draudzības nedēļu vakar Stokholmā Anna Sakse labi apmeklētā sarīkojumā pastāstīja klātesošiem par pad. Latviju, par latviešu tautas dzīvi, kurā kopā ar visām Pad. sav. tautām tiek pie mieru, pret jauna kara kurinātājiem. Karš, sacīja Anna Sakse, sagādāja nedzirdētas ciešanas visai padomju tautai, tai skaitā arī latviešu tautai, kas zaudējusi savus labākos dēlus un meitas cīņā par savas zemes gaišo nākotni. Sevišķi daudz izcietuši bērni un to padomju laudis nekad neaizmirsīs. Šeit, Zviedrijā, teica Sakse, es redzēju bērnus, kas nepazīst kara briesmas. Man gribētos, lai vini nekad nepazītu šīs briesmas. Mūsu bērnu vārdā, viņu laimīgas bērnības vārdā, beidza savu runu Sakse, aicinu visus Zviedrijas godīgos cilvēkus cīnīties par mieru. Klātesošie sirsnīgi apsveica latviešu rakstnieci un vairākkārt aplaudēja vinai. Pēc referāta izrādīja kino filmu „Padomju Latvija". Jāatzīmē, ka zālē iekluvušie kontrrevolūcionāri huligāni veltīgi centās ar kliedzieniem traucēt Sakses runu.

Ko dara LPSR Zinātņu Akadēmijā

AIZ DZELZS AIZKARA

Esmu pārstāvis

M. RUBEŅA FOTO SPIESTUVEI HAMBURGĀ

un piedāvāju viņa jaunākos izdevumus:

H. Senkēviča — Kurp eji? (Quo vadis?), romāns 2 d. ā $1.75
Dostojevska — Brāļi Karamāzovi, romāns $2.50

Visus iepriekšējos izdevumus, jaunatnes literatūru, kā arī skautiem

Roberta Baden-Paula — Skautisms zēniem $2.00
Latvijas Skautu Centrālās Organizācijas IDN $1.60
Un arī citu apgādu grāmatas Lūdzu pieprasīt katalogu

Pieņemu un izpildu visāda veida foto-drukas darbus, ieskaitot foto uzņēmumus un teksta salikumu

A. AUGSTUMS, 1634 N. St., LINCOLN, NEBR.

UZAICINU REĢISTRĒTIES

Linkolnas apkārtnē dzīvojošos t.sk. Daugavas Vanagu organizācijas locekļus, kā arī latviešu ģimenes, kuru apgādnieki II. Pasaules karā gājuši bojā vai pazuduši.

VOLDEMĀRS VECOZOLS

Daugavas Vanagu pilnvarotais, 1702 K. St., Lincoln, Nebr. USA

Sergejs Staprāns

Lāčplēša KOK

Miris 1951. g. 25. septembrī, Buenosairesā,

Argentīnā

Sieva — Argentīnā, brālis — ASV

MONTREĀLAS TEATRA VIESIZRĀDE

ANNAS BRIGADERES LUGA

KAD SIEVAS SPĒKOJAS

š. g. 12. oktobrī, plkst. 8

„Columbus Hall" — 582 Sherbourne St. (pie Bloor)

Pirms izrādes un starpbrīžos bazārs un loterija. Pēc izrādes, bazāra un loterijas turpinājums, alus galds un kafijas galds ar Rīgas Otto Švarca gaumē gatavotām tortēm, kur apmeklētāji varēs pakavēties kopējās dziesmās un pārrunās.

Gādāts arī par mūziku

Ieejas biļetes teātrim: $2.00; $1.50; $1.00.

Biļetes iepriekš pārdod Lotus puķu veikalā, 854 Bathurst St. Tel. KE 3884 un DV grāmatrīcā, 4 Sylvan Ave, tel. ME 7606

Skolēniem un bērniem visās vietās puscenas

Kara invalidiem ieeja brīva

Bazāra atlikums Ziemassvētku pabalstiem grūtdieņiem Vācijā

Daugavas Vanagu Toronto nod.

DAUGAVAS VANAGU NACIONĀLĀ TEĀTRA VIESIZRĀDE MONTREĀLĀ

RŪDOLFA BLAUMAŅA DRĀMA

5 cēlienos

„Indrāni"

Režisore **Milda Bērziņa**, dekorātors **Jānis Sukurs**, apgaismošanas meistars **Džems Udrovskis.**

Š. g. 19. oktobrī, plkst. 19.30, Namdaru un Galdnieku zālē 3650 St Lavrence Blvd. (Laurent)

IEEJAS MAKSA: 1. vietā $2.00, 2. vietā $1.50 un 3. v. $1.00 skolniekiem un bērniem puscenas.

Pēc teātŗa izrādes līdz plkst. 1.00 naktī DEJA

BUFETE ALKOHOLISKIEM DZĒRIENIEM

Biļešu iepriekš. pārdošana pie Montreālas Latviešu Teātŗa kasiera A. Krieķa kga 4175 Rigdevale Ave, Apt. 10, tel. EX 9996.

Apmeklēt lūdz Montreālas Latviešu Teātris

TORONTO UNGĀRU NAMĀ, 245 College Street

KATRU PIEKTDIENU UN SESTDIENU NOTIEK

DEJAS

Spēlē Toronto Igauņu dejas kapele

Atspirdzinājumi

Ieejas maksa: dāmām $-,75, kungiem $1.-

MĀJU PĒRKOT

V. PALMA

Tel. RI 3670

Jums latviešu valodā sniedz savus pakalpojumus, piedāvājot bagātīgā izvēlē nekustamus īpašumus visdažādākos Toronto rajonos

M. J. CAMPBELL & Co

REAL ESTATE BROKER

219 Danforth Ave. Toronto.

TAUTIEŠI

Nodrošiniet savu materiālo labklājību un ceļu uz dzimteni

Iegādājoties nekustamu īpašumu.

Draudzīgus pakalpojumus un piedāvājumus, mājas pērkot un **pārdodot,** sniedz **EGONS NORDŠTRANDS Tel. RO 4141 mājā: RI 7277**

Dzīvojiet lēti — dzīvojiet savā mājā

Mājas par dažādām cenām un dažādos Toronto rajonos.

S. R. TAYLOR REAL ESTATE 2248 BLOOR STR., TORONTO

LATVIJAS KONSULĀTS
R. N. BRYSON
Ģenerālkonsuls
320 BAY St., ROOM 1304
Tel. WA 1688
Toronto, Ontario
Latvijas ārzemju pasu izņemšana un pagarināšana

S. VASARĀJA
transporta uzņēmums
„STANLEY CARTAGE"
pārvadā mēbeles un izdara citus transporta pakalpojumus.
Zvanīt pēc pl. 6 vak. OL 1403
Toronto

Pirms APDROŠINĀTIES, pārliecinieties nesaistīgi, vai nevaru Jums sagādāt izdevīgāku plānu no
INDUSTRIAL LIFE INSURANCE COMPANY
Box 383, Ottawa, Ont., Canada
Ilmārs Andrejsons

Pārdodams
2 stāvu nams ar 7 istabām un garāža. Eļļas apkurināšana. 406, Delaware St. (Hallam St. stūrī). Zvanīt KE 2401, Toronto.

S. LOCĀNS
Izpilda dažādus transporta darbus
vakaros un sestdienās
Tel. LL 9053
TORONTO

INDEPENDENT FORESTERS
dzīvības, negadījumu, slimību
APDROŠINĀSANA
Kanadas pārstāvis
V. BEBRIS, 79 Birchview Cresc., Toronto. Tel. RO 4820
(68)

LUNA
FOTO STUDIJA
984 Dundas St., West, Toronto
Tel. ME 8967
(13)

Visjaunākais! Vislabākais! Vislētākais!
REXAIR
aparāts, kas atputekļo un atbrīvo gaisu no nepatikamām smaržām. Mazgā, tīra un atputekļo mēbeles, grīdsegas un telpas. Brīva un nesaistoša demonstrācija katrā laikā un vietā. Zvanīt PL 5927,
J. BECHMANIS

A. FLAUMS
PULKSTEŅU VEIKALS — DARBNĪCA
Toronto, 331 Bay ielā, istaba 117, II. stāvā, tel. — veik. WA 5790
Dziv. — OX 4815

Š. g. 1. oktobrī esmu atvēris savu
KUNGU FRIZĒTAVU
1320 Bloor St., W., Toronto
PAULS STRAZDIŅŠ

V. PALMA
Tel. RI 3670
piedāvā trīs atsevišķas mājas:
1. dubultķieģeļu būve, 9 istabas, eļļas krāsns, ūdens apsildīšana. Iemaksa $1.500, pilna cena $10.000.
2. dubultķieģeļu būve, 6 istabas. Iemaksa $2.000, pilna cena $9.000
3. 6 istabas, eļļas apkure, ķieģeļu garaža. Iemaksa $2.500, pilna cena $11.000.

Jūs labāk izskatīsities, ja mēteļus, uzvalkus un kostīmus pasūtināsit pie igauņu dāmu un kungu
drēbniekmeistara A. PŪSS,
81 Pleasant Blvd (St. Clair un Yong ielu stūrī), Toronto.
TEL. RA 1457
Jauni angļu drēbju paraugi

VIJU MIĶELSONI lūdz steidzami paziņot savu adresi šīs avīzes kantorī.

ALEKSANDRS OZOLIŅŠ uzaicināts nekavējoši paņemt Hamiltonā atstātās mantas.

IZĪRĒJAMAS nemēbelētas istabas kopēji vai atsevišķi. Zvanīt HY 1663, Toronto.

IZDODAMAS 2 istabas, kopīgi vai atsevišķi Dovercourt rajonā. Zvanīt ME 7607.

LATVISKIE JOSTU AUDUMI
sienas, grīdas un galda segas, celiņi un spilveni,
pasūtināmi pie A. DZĒRVĪTES
Personīgi turpat pēc plkst. 6 vak. Darbnīca pagrabā, ieeja caur sētu
Rakstveida pasūt. adr.: 274 Delavare St., Toronto, Ontario.

587 Queen St., W. Toronto **WA — 6812**
KRIEVU **MĒBEĻU VEIKALS**
QUEEN WEST FURNITURE Co
Bagātīgs jaunu un lietotu dzīvokļa un kantora mēbeļu krājums
(390)
Iegriezieties un pārliecinieties paši!

„LATVIJAS" pārstāvji Amerikā

1. Daugavas Vanagu pārstāvība ASV un visās DV apvidnības, nodaļas un kopas ASV un Kanada.

2. ASV:

G. Šmits, 19 Prospect St., Paugh. keepsi N. Y.
A. Bilmanis, 207 Channing St., N. E. Washington, D. C.
M. Blukis, c/o Mr. Knopfle, 624 Boehike St., Saginaw, Mich.
Ed. Dobelis 503 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
P. Dubovics, Quaker Lane, Hyde Park, New York.
Arvīds Eglītis, 223 — 24th Ave S., Minneapolis, Minn.
J. Kājiņš, 600 Tremont St., Boston, Mass.
B. Krūklītis, Latviešu grāmatnīca, 1201 E. Grand River Ave, East Lansing Mich.
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church Dalton, Minn.
A. Ozoliņa, 1635 N. Orchard St., Chicago, Ill.
Jānis Lazdiņš, 3823 1/2 Central Ave, Indianapolis, Ind.
V. Purinš, 1043 Baldwin S. E., Grand Rapids, Mich.
J. Runkis, 6226 20th Ave N. E., Seattle 5, Wash.
J. Sobolevskis, 2711 „W." St. Lincoln,, Nebraska.
T. Tērauds, c/o Mr. H. Hamilton, 7151 Euclid Rd. Cincinati 27, Ohio.
Arnolds Bērziņš, 1109 Hancock, Brooklyn 21 N. Y. un Betlemes baznīcā, Brooklyn'ā pēc dievkalpojuma saiešanas zālē.
J. Upeslejs, 5322 W. Wisconsin Ave, Milwaukee 13, Wis.
R. Čaks, 226 So. 76 St., Milwaukee 14, Wisc.
Julijs Sakne, grāmatu un laikrakstu apgāds, 300, Second St. Liverpool, N. Y.
Rev. J. Turks, 1251, W. Lowell St. Kalamazoo, Mich.
Jānis Miķelsons, 67, Marcella St. Boston — Roxbury 19, Mass.
A. Punka, 1417, Park Road N.W. Apt. 4, Washington 10, D.C.
Miss Biruta Ziemiņa, 920 W. Lovell St. Klamazoo, Mich.

3. KANADA:

I. Batraks, P. O. Box 1006 Stn. C. Toronto 3, On.
K. Skuja, 20 William St., W, Waterloo, Ont.
„Daugavas Vanagu" grāmatnīcu, 4 Sylvan Ave, Toronto.
Otto Zilkalns, 6745 Cote St., Luc Rd. Apt. 3. Montreal.
H. Drupals, 10155 Waverly St., Montreal, P. Q.
A. Kalniņš, 71 Indian Grove, Toronto, Ont.
Arturs Kivlītis, Hurdman's Bridge, Box 164, Ottawa, Ont.
Mrs L. Skujenieks, 406, E., 6th Ave, Vancouver, B. C.
V. Ziedīņš, Latviešu grāmatnīcu, 92 Morse St., Toronto, Ont.
Puķu veikals „Lotus", 854 Bathurst St. Toronto, Tel. KE 3884
Marta Kuncāns, 47, Beulah Ave, Hamilton, Ont.
L. Lidums, 27 Wiley St., St. Catharines, Ont.
V. Kopels, 609 Yong Str., Art Handicraft, Toronto, Tel. PR 4596
E. Jurševskis, 408 York St., Hamilton, Ont.
R. Kalniņš, Muskoka Sanatorium P/O Muskoka, Ont.

BAZNĪCAS ZIŅAS

ASV

Elizabetē, Nudžersijā, St. Markus bcā, 920 East Jersey St. Pļaujas svētku dievk., 14. okt., pl. 3 p.p. Māc. A. Zūzāns. Dziedās Izolde Pulciņa—Salnāja. Pēc dievk. dr. zālē ALA Prezidija locekļa A. Bērziņa referāts: Amerikas Balss raidījumi uz Eiropu un Latviju. Pakavēšanās pi Pļaujas svētku galda.

Linkolnā (Nebr.) Latviešu Ev.-Lut. draudzes dievkalpojums 14. oktobrī, pl. 3 p.p. The First Luth. b-cā, A un 17. ielas stūrī, 28. oktobrī, pl. 3 p.p. Grace b-cā, Washington un 22. ielas stūrī. Turpat pl. 2 svētdienas skola bērniem.

Ditroitas sv. Pāvila latviešu draudzes Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu 14. oktobrī, pl. 2 p.p. Salem b-cā (4775 Iroquois pie Forest). Pēc dievkalpojuma baznīcas zālē latviešu skaņu plašu demonstrējumi ar paskaidrojumiem

Charlotte (N. C.) Sv. Markus baznīcā, 14. oktobrī, plkst. 3 p. p. dievkalpojums ar dievgaldu Māc. Valt. Līventāls. Piedalās Haralds Lindemanis.

Nujorkas Latviešu Ev.-Lut. draudzes dievkalpojums 14. oktobrī, pl. 3 p.p. Betlemes b-cā, 3 Ave un Pacifik St. Brooklinā. Māc. R. Zariņš. Paredzams, ka piedalīsies arī archibīskapa vietnieks prāvests J. Kullītis.

Bronksā, Sv. Jāņa b-cā, 1343 Fulton Ave, dievkalpojums 14. okt., pl. 6 p.p. Māc. A. Ozols.

11. okt., pl. 8 vak., draudzes namā, 564 Second St., Brooklinā, notiks Bībeles stundas, kurās interpretēs bībeles rakstus tagadējās dzīves vajadzībām. Šādas stundas turpmāk notiks katru otro un ceturto ceturtdienu.

KANADĀ

(LATVIEŠU EV.-LUT DRAUDZES)

Archibīskapa Pārstāvis A. Skrodelis (14 1/2 Wentworth Str. So, Hamilton, Ont. T. 70136) **Welandā**, 13. okt., ar svētvakarēdienu Pļaujas-sv. Kristīts Portarturā, 30. sept. Kārlis Leitrants.

Prāv. A. Miļulis (367 Maryland St. Winnipeg, Man.) **Vinipegā**, 14. okt., pl. 4 p.p. (Sv. Pētera b. Sherbrook—Ellies St.) Pļaujas sv. Pēc dievkalp. tējas v., atl. trūcīgiem Vācijā. **Dauphinā** (veclatviešu kolonija) 21. okt., pl. 11 no r. (Skolas namā).

Māc. V. Šefers (659 Piccadilly St., London, Ont.) **St. Katrinā** 14. okt., pl. 3 p.p. (Kristus b.) Pļaujas sv.; **Londonā** 21. okt., pl. 4 p.p. (Trīsv. b.). Sarnijā krīstīts Reinis—Andris Steinbergs, Reina un Arijas dēls.

Māc. E. Pavasars (1139 Cannon St., E., Hamilton, Ont.) **Virdžiniteunā** 14. okt., pl. 2 p.p.; **Norandā** 21. okt., pl. 4 p.p. bērnu dievk.

Māc. E. Caune (11010—109 Ave, Bl. B. S-13, Edmonton, Alta) **Edmontonā** 14. okt., pl. 7 v.

Māc. A. Gaudiņš (4500 Grand Blvd. Montreal, Que.) **Montreālā** 21. okt., pl. 4 p.p. (Redeemer b., 285 Clark Ave).

Niagara Falls, š. g. 28. okt., plkst. 3 p.p. Ev.-Lut. Pāvila baznīcā Ticības atj. svētku dievkalpojums, māc. V. Šēfers.

Archibīskapa pārstāvis A. Skrodelis

Toronto sv. Jāņa Ev.-Lut. Latviešu draudze, baznīca: 274 Concord AVe, māc. Arnolds Lūsis. 50 Dewson Str. Tel.: LO 2510. Svētdien, 14. oktobrī, pl. 4 p.p. dievkalpojums Sv. Jāņa b-cā. Svētdienas skola aicina bērnus uz nodarbībām pus stundu pirms dievkalpojuma.

Māc. A. Lūsis septembra mēnesī kristījis: Strīpnieks Lilita—Irēna, Frīca un Irēnas meitiņa; Ozolcelms, Linda—Mary, Tālivalda un Ernas meitiņa; Gaiķis, Imants—Jānis, Artūra un Esmeraldas—Ernas dēls; Gaiķis Kārlis—Haralds. Artūra un Esmeraldas—Ernas dēls.

Salaulāti: Miķe Bradacs ar Martu Kiesners; Arvīds Jaunzariņš ar Valdu Standis; Ernests Dundurs ar Olgu—Mariju Bredovskis; Jēkabs Vimanis ar Zentu Pelēkals; Imants Cinovskis ar Naneti Vegeners; Alberts Vītiņš ar Elzu Vīksne; Jānis Bārs ar Austru Hildebrants.

Toronto baptistu dievkalpojums svētdien, 14. oktobrī, plkst. 17, Walmer Road baptistu baznīcas telpās, ieeja no Lowther Ave. Māc. R. Eksteins.

Laikrakstiem LATVIJA

1534 KING ST. W. TORONTO, ONT., CANADA

ASV: DV Pārstāvība ASV, 126 Jefferson Ave, Mineola, N. Y.

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu Latvija no .....

līdz ..... uz ..... mēnešiem uz sekojošu adresi:

Mr, Mrs, Miss .....

.....

Pievienoju money orderi, čeku vai skaidrā naudā $.....

..... abonementa uzsākšanai vai pagarināšanai

Paraksts .....

Pārstāvji ASV lūgti savus maksājumus avizei kārtot DV Pārstāvībai ASV.

NOTIKUMU DEGPUNKTĀ

ANGLIJAS VĒLĒŠANAS

(Pārnesums no 1. lapp.)

Jautājums, vai konservātīvai valdībai būtu izdevies tas, kas strādnieku valdībai neizdevās, ir lieks.

Otrs konservātīvo pluss nākamajās vēlēšanās ir vēlētāju vēlēšanās atkratīties no saimnieciskiem ierobežojumiem un kontroles, kas tiem uzlikti un kas galu galā sāk kaitināt pat angļu mieru. Ļaudis vēlas brīvāku izrīcības iespēju ar savu izpelņu, pirkt un ēst pēc savas patikas, kā to dara ne vien amerikāņi un kanadieši, bet arī, lai neteiktu, pat vāci.

Trešais konservātīvo pluss iepretim Strādnieku partijai ir tas, ka viņa pati ir vienota, kamēr Strādnieku partijai nebūt vēlēšanās neizdot kā „viena laimīga vienota ģimene," kā to teica Strādnieku partijas ģenerālsekretārs Morgans Filips. Strādnieku partija ir saskelta. Vienā pusē stāv etlisti, otrā — bevanisti, kas domā, ka Etlijs ne tālu nav bijis tik kreiss, cik viņi, bevanisti, to būtu vēlējušies.

Bet ēnas ir arī konservātīvās partijas pusē. Visdrūmākā ir bailes no bezdarba, kāds pastāvēja Anglijā pirms II Pasaules kara konservātīvās valdības laikā.

Otrs trūkums jeb minuss konservātīvo pusē ir tas, ka tiem nav nekāda plāna, ka tie nespēj dot nekāda brīnumu solījuma. Konservātoru cilindros nav neviena zaķa, ko ar burvja zizli izburt strādniekam uz galda. Viņiem īstenībā nav citas receptes kā tā pati vecā čerčiliskā — sviedri. Viņi netic centrālizētai valsts varai, kas plāno, ko tev darīt, ko ēērbt mugurā, ko ēst. Viņi domā, ka atalgojumam jābūt samērīgam ar atalgojamā darba vērtību un ka privātā sacensība un personiskā ieinteresētība ir galvenais mudinātājs lielākai produktīvitātei un līdz ar to lielākai labklājībai,

— kā redzam —

Konservātīviem nav necik spožu sauklu un to, ko tie vēlētājiem piedāvā, izsakāms vienkāršā teikumā:

„Mēs ticam, jūs būsit laimīgāki un pārtikušāki, ja jums dos lielāku brīvību pirkt un pārdot nekā jums ir tagad, mainīt darbu, celt māju, atvērt veikalu, kas uzņēmīgai tautai ir tik dabiski."

Runas, lai cik dedzīgas, neko daudz angļu vēlētājus neietekmēs, jo angļi, kā to pareizi saka Raimonds Daniels, nebalsos par Čerčilu vai Etliju, bet par vīriem, kas parlamentā pārstāvēs viņu viedokli, filosofiju un intereses.

Lai nu būtu kā būdams, arī Čerčilam uzvarot, Anglijas stāvoklis pēc vēlēšanām nekļūs vieglāks, jo inflācijas provizoriskos ieguvumus, nacionālizācijas pagaidu labumus strādnieku valdība jau izsaimniekojusi. Nepieciešamība bruņoties nelaus angļiem atdusēties uz lauriem un prasīs varbūt vēl lielākus upurus nekā līdz šim. Lai tautas vairākums izraudzītos kādu partiju izraudzīdāmies, — nākamais britu premjērs nesēdēs rozēs. V.

Vācu karavīri prasa skaidrību

Vašingtonas vienošanās un tai sekojošās sabiedroto augstō komisāru un Rietumvācijas kanclera Dr. Adenauera apspriedes par vācu vīru un rūpniecības līdzdalību Rietumu militāros spēkos saviļņojušas vāciešu sabiedrisko domu daudz vairāk kā citi nozīmīgi notikumi pēckara laikā. Vai Vācijai mēģināt izturēties neitrāli Rietumu un Austrumu strīdos, vai arī vāciešiem satvert rietumnieku pasniegtos ieročus un pavērst seju pret Austrumiem ir jautājums, kas pašreiz ir pirmajā vietā visdažādāko vācu aprindu diskusijās.

Šai sakarā interesanti dzirdēt, ko domā bij. vācu karavīri, kas līdz galam izbaudījuši ne vien uzvaras skurbumu, bet arī pilnam izjutuši atkāpšanās sūrumu un gūsta bēdas.

Kā jau ziņots, bij. vācu karavīru organizācijas kļuvušas ļoti rosīgas tieši pēdējā laikā, kad paši ietekmīgākie Rietumu valstsvīri ir atzinuši vācu karavīru neaizstājamo vietu Rietumu aizsardzības sistēmā. Atsevišķas vācu karavīru organizācijas jau paspējušas nodibināt apvienību un atklāti pievērsties politiskiem uzdevumiem.

Vācu Karavīru Apvienības pr-dis ģenerālpulkvedis Frīzners šajās dienās iepazīstinājis ārzemju preses pārstāvjus ar viņa pārstāvēto organizāciju ieskatiem Vācijas apbruņošanas jautājumā.

Frīzners izteicies, ka pēc viņa domām brīvprātīgo vervēšanas princips neesot labākais, bet būtu radāma vispārēja karaklausība.

Viņš ļoti noteikti uzsvēra, ka Vācu Karavīru Apvienība nepievienošoties nekādam nolīgumam par karavīru iesaistīšanu Rietumeiropas aizsardzības sistēmā, iekāms neesot pilnīgi skaidri noteikts, par un ar kādiem līdzekļiem vāciešiem vajadzētu cīnīties eventuāla kara gadījumā. Vācu karavīru kontingents esot jāapbruņo gluži tāpat kā citu Rietumvalstu bruņotie spēki.

Frīzners pievienojas vācu sociāldemokratu vadītāja Dr. Šūmachera prasībai, ka par vācu militāro spēku radīšanu un izveidošanu var runāt tikai tad, kad sabiedrotie būs paskaidrojuši savu stratēģisko koncepciju un tālākos nodomus.

Tirīšanas poļu armijā

Lielu tirīšanu poļu armijā sagaida pēc Mariana Spichalska prāvas, ko rūpīgi sagatavo krievu NKVD ar poļu kompartiju. Spichalskis jau vairākus mēnešus sēž cietumā. Viņš bija kara ministra vietnieks un galvenais poļu armijas politiskais instruktors (politruks). Šo prāvu salīdzina ar procesiem pēc maršala Tuchačevska likvidācijas Padomju Savienībā. Tā nupat notiesāto poļu ģenerāļu sazvērnieku prāvā prokurātūra centās pavedienus novest līdz minētam Spichalskim, Vladislavam Gomulkam (bij. Polijas komp. ģenerālsekretārs) un Zenonam Kliškem (bij. tiesl. min. un poļu kompartijas politbiroja kadru nodaļas vadītājs).

Poļu komūnistu laikraksts „Tribuna Ludu" apgalvo, ka sazvērnieku sanāksmēs vienmēr izteikta cerība, ka Sabiedroto agresīvā politika novedīšot līdz karam ar Padomju Savienību. Tādēļ nodevēji centušies izmest sakaru tīklu visā Polijā, lai kara gadījumā izdarītu sacelšanos. Tai būtu jānotiek, kad amerikāņi ar pārējām Atlantijas pakta valstīm pārietu uzbrukumā.

Jaunā prāvā, paredzams, figurēs jau pieminētā ģenerāļu prāvā lietai pievienotais poļu Londonas eksilvaldības slepenais 1943. g. 14. oktobra raksts, kas adresēts poļu pretestības kustībai Varšavā (Armija Krajova), ko vadīja grāfs Komarovskis, saukts par ģen. Boru. Vai šis raksts viltots vai ne, to zinās poļu emigrācija, bet tajā teikts sekojošais: „Pašlaik mūsu interesēs nav vājināt Hitlera Vāciju. Tādēļ pašreizējos apstākļos, kur vāciešī aiztur boļševikus no mums, nekādas sacelšanās pret vāciešiem nav jārīko." Kā zināms, Bora—Komarovska piekritēji izsauca sacelšanos 1944. gada rudenī, kad sarkanarmija tuvojās Varšavai. Tādēļ viens pa diviem: vai nu viņi nepaklausīja šim Londonas rīkojumam, jeb vai tādu norādījumu poļu eksilvaldības slepenā ceļā uz Varšavu nekad nav devusi. Sarkanā armija toreiz apstājās pie Varšavas priekšpilsētas Prāgas un nogaidīja, kamēr vācieši tika galā ar poļu nacionālistiem, kuŗus ar ugunsmetējiem kvēpināja ārā no izpostītās pilsētas namu drupu kaudzēm, kur tie vēl varoņīgi un bez cerībām turējās un mira. Un tikai tad, kad beidzamie pretestības punkti bija vāciešu sagrauti, sarkanā armija saņēma pavēli doties uzbrukumā.

Notiesāto ģenerāli Stefanu Moseru, kas poļu ģenerālštābā pēc kara pārzināja virsnieku iesaistīšanu armijā, kuŗi atgriezās no gūsta un no Italijas, apvainoja, ka, būdams gūstā, piedāvājies vāciešiem par „poļu Vlasovu". Bet tā kā šis ģenerālis sadarbojies ar politruku Spichalski, tad visi pēdējā pārbaudītie un pieņemtie virsnieki nu ir briesmās, vai tik viņus neķers varbūtējā lielā tīrīšana armijā.

-tis.

Anglijas karalis — vienības simbols

Ļaužu pūlis, kas ikdienas pulcējas pie Bekinghemas pils, lai informētos par karaļa veselības stāvokli, liecina, kādu cieņu un popularitāti valdnieks bauda tautā. Karali Džordžu VI atzīst par savu vadoni vairāk kā 350 milj. cilvēku. 55 gadi vecais Alberts Frederiks Džordžs Vindzors ir Anglijas, Skotijas, Velsas, Ziemeļīrijas karalis. Līdz ar to viņš ir arī Kanadas, Austrālijas, Jaunzēlandes, Ceilonas, Pakistanas, Dienvidafrikas un visu britu koloniju karalis. Vienīgi Indija šinī tautu saimē izsludinājusi sevi par republiku, lai gan atzīst karali Džordžu par britu tautu saimes konstitūcionālo vadoni. Karaļa persona ir vienīgā saite starp 6 suverēnām nācijām un daudzajām sīkajām Britu imperijas daļām.

Saskaņā ar 1931. gadā pieņemto Vestminsteras statūtu karaļa galvenās funkcijas ir sekojošas: viņš atklāj un atlaiž parlamentu, iecel ministru prezidentu, ministrus un citus augstākos ierēdņus — vienmēr saskaņā ar padomu, ko tam dod ministru prezidents vai valdošās partijas līderis. Šādā veidā karalis rada kontinuitāti atsevišķo valdību starpā. Viņš ir anglikāņu baznīcas galva un iecel arhibīskapus un bīskapus. Karalis piešķir titulus un dienesta pakāpes. Beidzot viņš ir arī bruņoto spēku virspavēlnieks.

Savā ikdienas dzīvē karalis pieturas pie spartāniskajiem principiem, ko viņš piesavinājies jaunībā, kad dienēja flotē. Karalis ceļas tieši 7.30 no rīta, 8.30 viņš iebauda brokastis kopā ar karalieni un princesi Margaretu. No 9 līdz 10 viņš lasa rīta avīzes un privāto korespondenci. Pl. 10 viņa privātsekretārs atnes svarīgākos valsts papīrus un abi kopā tie pārrunā lēmumus, kas karalim jātaisa tekošajā dienā. 10.30 karalim atnes ārlietu ministrijas pēdējās telegrammas. 11.30 karalis sāk pieņemt pustundu ilgās audiencēs dažādus valsts ierēdņus.

Tieši 1.30 karalis sēžas pie pusdienu galda kopā ar savas ģimenes locekļiem. Pēc 3 karalis atkal pieņem apmeklētājus vai piedalās kādā oficiālā ceremonijā. No 5 līdz 8 valdnieks palaikam kārto valsts papīrus, dažreiz pieņem ministru prezidentu vai citus kabineta locekļus.

Plkst. 8 karalis beidz savu darba dienu, ja vien nav paredzēts kāds oficiāls bankets. Pēc vakariņām karaļa ģimene pavada pāris stundas klausoties radio vai spēlējot kārtis. Šādu dienas kārtību gandrz bez izņēmumiem karalis ievēro gadu no gada.

Daugavas Vanagu latviešu teātris

TORONTO

LŪDZ PIETEIKTIES JAUNUS DALĪBNIEKUS

KUNGUS UN DĀMAS

Vecums un skatuves pieredze nav svarīga. Ieslēgsimies kopējā darbā. **Zvanīt Tel. ME 8967**

DV vīru koŗa koncertu gaidot

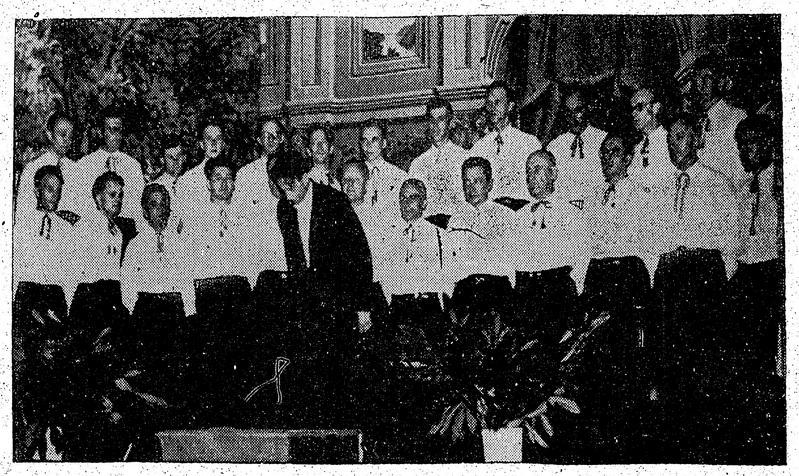

Daugavas Vanagu vīru koris. Vidū diriģents, komponists Bruno Skulte

Nebūs gan otras tautas, ko dziesma būtu tā sargājusi kā latviešu tautu. Dziesma palīdzēja latviešu dvēselei neskartai pārdzīvot visdrūmākos dzimtniecības un klausu laikus, dziesma palīdzējusi tautai saglabāt savu pašapziņu, par spīti kādreizējam pilnīgam beztiesīgumam, un šodien, kur latviešu tauta tik neizsakāmi cieš svešā, briesmīgā jūgā un latviešu brīvā dziesma dzimtajā sētā nožņaugta, latviešu dziesma brīvi atskan vairs tikai brīvajā pasaulē un šeit tā joprojām sarga un aizstāv latviešu garu, lai tas neiedragāts un dzīvs izturētu līdz galam, līdz pienāks tā diena, kad vērsies vārti atceļam uz dzimto pusi.

Visas šīs pārdomas šaudās un krustojas, noklausoties Nujorkas DV vīru koŗa mēģinājumā.

Lūk, vīri sirmām galvām, lūk, jaunekļi pārgalvīgi paceltu smakri. Diriģents slaida, gandrīz trausla auguma, augstu pieri, — stūrgalvīgu matu šķipsnu, ar vieglo komponista roku atpakaļ atmetot, — pamāj galvu, stingri kā ierindā visi šaslienas pilnos augumos. Iemirdzas acis kādā dzilā svinīgā apņēmībā. Paceļas krūtis — atskan dziesma, dziesma sargātāja, dziesma cīnītāja, dziesma glābēja.

Daugavas Vanagi sava diriģenta komponista Bruno Skultes vadībā dzied, pacelot klausītāju kādā cēlā, vīriškā pasaulē, kur vairs mūsu vājumam, mūsu defektiem, mūsu maziskumam nav vietas, kur viss žvilgo varenā spēkā. Latviešu dziesma iet savu vīrišķo soli, rada savu vīrišķo bruņnieciško pasauli. Mēs vairs neesam nevarīgi, mazi, nespēcīgi. Dziesma mums dod spēku, mēs augam, mēs saaugam kopā: dziedātājs ar klausītāju, klausītājs ar klausītāju.

Paldies Jums, diriģent, paldies, vīri! Mēs zinām, ko tas Jums maksājis nonākt līdz Jūsu pilnībai. Cilvēkam nav nekā dārgāka par laiku. Un Jūs to esat ziedojuši ar apbrīnojamu ziedošanos, kam līdzīgu grūti saskatīt. Jūs esat ziedojušies, Jūs, kas nāvi vaigā skatījuši, tēviju sargājot, Jūs, kas tagad skaudrajā dzīves cīņā, pārvarēdami attālumus un nogurumu un citu vienaldzību, esat nākuši to atkal sargāt, šoreiz to sargāt ar savām dziesmām.

Sauc Vanags Vanagam: vēl Latvija ir dzīva!

Sauc Vanags Vanagam: ir Latvija un būs!

Ir un būs, tāpēc, ka mums ir vīri, kādi esat Jūs. Uz pateicīgu redzēšanos nākamo svētdien Bēthovena zālē!

H. V.

JAUNI PANĀKUMI LIELMOLEKULĀRO VIELU ĶĪMIJĀ

Lielmolekulāro vielu ķīmija kā atsevišķa nozare sāka veidoties tikai priekš apmēram 20 gadiem, bet tagad tai pieder jau cienījama vieta pārējo nozaru vidū. Nodibināti daudzi institūti un laboratorijas lielmolekulāro vielu pētīšanai, tai veltīti speciāli žurnāli, par to sarakstītas daudzas grāmas.

Kādēļ tāda interese? Ko devusi lielmolekulāro vielu ķīmija? Pirmkārt, tās kompetencē ietelp bioloģijā, medicīnā un technikā nozīmīgās dabas vielas, piem., olbaltumvielas jeb proteīni, celuloza, kaučuks. Otrkārt, tā devusi cilvēcei neskaitāmas mākslīgas vielas t. s. polikondensācijas un polimerizācijas produktus. Te pieder tagad tik pazīstamā mākslīgā gumija, neplīstošais stikls, nailons; te pieder simtiem citu, izdomātos vārdos nosauktu jaunvielu, kādas pasaule nebija redzējusi. Jaunvielas ieņem arvien lielāku un nozīmīgāku vietu kā materiāli nevien zinātnisku instrumentu un greznuma priekšmetu, bet arī mēbeļu, trauku, apģērba un apavu, automobiļu un lidmašīnu ražošanā.

Interesants ir lielmolekulāro vielu iegūšanas process, sevišķi tiem, kam mazliet interese par ķīmiju. Piem., nailonu taisa no fenola, no akmeņogļu darvas, bet amonjaku taisa no gaisa un ūdens. Kā jau pats lielmolekulāro vielu nosaukums rāda, to sīkdaļiņas jeb molekulas ir samērā lielas. Nailona molekulas ir it kā gari stiebri, kas salipuši kopā kūlīšos. Pavisam jauna datuma ir t. s. silikoni, ko lieto, piem., kā izolācijas materiālus; to sastāvā ir arī minerālu elements — silicijs.

Acetilēna gāze ir viena no ievērojamākām sākumvielām jaunvielu un visādu plastisku masu ražošanā. Lieli atklājumi šai nozarē tika veikti Vācijā, I. G. Farbenindustrie laboratorijās pēdējā kara laikā, ievērojamā ķīmiķa V. Repeš vadībā. Sevišķās augstspiediena mašīnās, riskējot ar draudošām eksplozijām, tika atklātas un izstrādātas gluži jauna veida sintēzes. Tūlīt pēc okupācijas amerikāņu speciālisti ņēma Repi savā ziņā un tagad vācu ķīmiķu galvenie atklājumi ir zināmi. Arī ASV tagad jau vairākas lielas rūpnīcas ražo jaunvielas pēc Repes metodēm, un simtiem jauno paņēmienu ir apvienoti vienā vārdā — Repes ķīmija. Acetilens, (ko taisa no ogles, ūdens un kaļķiem) un tvana gāze ir tās sākumvielas, no kā pilnīgi jaunās reakcijās taisa gan mākslīgu gumiju, gan visāda veida plastikas, izolācijas materiālus, lakas, medikamentus.

Dabiskie proteīni arī ir lielmolekulārās vielas ar ļoti sarežģītu uzbūvi, kas vēl nav galīgi noskaidrota. Bet pēdējā laikā jau ir izdevies pagatavot rindu mākslīgu vielu, kas stipri atgādina proteīnus. Tāds ir, piem., PVP, ko taisa no acitelīna, amonjaka, u. c. vienkāršām vielām. PVP ir tik līdzīgs asins albumīnam, ka to ar lieliem panākumiem lieto kā asins plazmas aizstājēju. Dažiem Palestīnas ķīmiķiem ir izdevies polimerizēt aminoskābes un iegūt citādas, arī proteīnus atgādinošas mākslīgas vielas.

Protams, arī amerikāņu ķīmiķi veic ievērojamus atklājumus šai nozarē. Nailons un silikoni ir amerikāņu produkti. Amerikāņu bioķīmiķiem (Stanley, Wykoff u. c.) lieli panākumi vīrusu kristalizēšanā un pētīšanā ar elektromikroskopu.

Vācu ķīmiķi H. Staudingeru var atzīt par lielmolekulārās ķīmijas nodibinātāju, bet nailona u. c. līdzīgu vielu sintezēs izcili nopelni amerikānim Carothers'am. Vēl daudz ir citu, lielu vārdu. Lielo molekulu „būvēšana" turpinās strauji visās pasaules malās.

B. J.

Nacistu dižvīru pelni...

(Pārnesums no 4 lpp.)

Ap plkst. 8 vakarā ģenerāļi atkal ierodas krematorijā, vai līķi tiešām ir sadedzināti. Pēc krievu vēlēšanās visu 11 līķu pelnus saber vienā vienīgā urnā. To paņem ģenerāļi savā mašīnā līdz. Krematorijā vēl paliek lielāks skaits armijas parauga tukšo urnu, lai rastos iespaids, ka tiešām sadedzināti amerikāņu karavīru līķi.

Naktī uz 17. oktobri ģenerāļi ar urnu dodas uz kādu vientuļu vietu Isaras krastā un izkaisa pelnus upē. Tas viss tiek izdarīts vislielākā slepenībā. Tikai kādai amerikāņu korespondentei izdevies amerikāņu automobilim sekot.

Līdz ar jau pakārtajiem 11 Nirnbergas kara noziedzniekiem, Nirnbergas tribunāļā tanī pašā laikā notiesāja vēl 7 citus kara noziedzniekus, kam piesprieda **cietumsodu** no 10 gadiem līdz mūža cietumam. Tie ir: Hitlera vietnieks Rudolfs Hess, hitlerjaunatnes vadītājs Baldurs fon Širadhs, produkcijas ministrs Alberts Špērs, lieladmirālis Kārlis Dēnics, bij. Bohemijas un Morāvijas protekt. Konstantins brīvkungs fon Neirāts, lieladmirālis Erichs Rēders un valsts saimniecības ministrs Valters Funks. Viņi soda izciešanai ievietoti Špandavas cietumā, kas atrodas Berlīnes britu sektorā. Viņus apsargā starptautiska sardze, kuŗā piedalās krievu, angļu, franču un amerikāņu karavīri. Tāpat cietuma direktori piederēja visām četrām sabiedroto okupācijas varām, kas ik mēnešus cits citu apmaina. Cietumu ierobežo augsta mūŗa sēta ar daudziem sardzes torņiem visapkārt un starmešiem, kas naktīs gaiši apgaismo visu cietuma korpusu.

Sabiedroto kontrolpadomē ar krieviem izcīnītas niknas cīņas, kamēr panākta vienošanās, kur ieslodzīt notiesātos 7 kara noziedzniekus. Krievi noteikti pastāvējuši, ka cietums jāizrauga Berlīnē, kur viņi var būt vienmēr klāt. Tā arī izvēlēta Špandava. Krieviem radušās arī dažādas prasības attieksmē uz to, kādu režīmu piemērot ieslodzītiem. Starp citu, tie prasījuši katram atsevišķu ieslodzījumu vienīnieku kamerās, bez lasāmā un rakstāma materiāla. Tāpat krievi prasījuši, ka ieslodzītie gultu drīkst lietot tikai naktīs, bet dienu tiem jāsēd krēslā. Reizi mēnesī cietumniekiem atļaut ārpus kamerām mazgāties un skūties, bet barība pasniedzama tikai pa kameras durvīs ierīkoto lūku. Viss tas Rietumu sabiedrotiem prasījis daudz pūļu, kamēr krievus „pārliecinājuši", ka Rietumos cietumus nevar gluži ierīkot pēc Maskavas vergu nometņu parauga.

7 no Hitlera Vācijas valsts dzīves vadītājiem šodien savu vainu izpērk aiz Špandavas cietuma mūŗiem, 11 galveno kaŗa noziedznieku pelnus Isāra jau sen aiznesusi Donavā. Ir grūti tomēr apgalvot, ka starp šiem pelniem nebūtu palikusi kāda dzirksts, kas vējā aiznesta, kaut kur Vācijā apslēpti gruzd. Nav noliedzams, ka Vācijā vēl ir cilvēki, kam rūp, lai šī dzirksts nenodzistu. Ja prese tagad piemin, ka Vācija atkal var viegli ieslīdēt vienā no abām galējībām, tad tā nedara to gluži bez pamata. Demokratiskās Vācijas uzturēšana atrodas tagadējo viņas likteņu veidotāju rokās, bet vēl grūtāku šo darbu padara viens no uzvarētājiem, kuŗa rokās iespēlēta tik liela loma ne vien Vācijas, bet visas Eiropas likteņos. Nojaukšās Nirnbergas karātavas var atkal atjaunot, bet vai viņas spēj iebiedēt tos, kas vēl šodien visneiedomājamākām terrora metodēm grēko pret cilvēcību? Šķiet, ka ne! Noziedznieki, kas tās pelnījuši, ir pārliecināti, ka tās noderēs tiem, kas cīnās, lai pasaulē valdītu brīvība un izbeigtos tautu fiziskā iznīcināšana. Ar Nirnbergas tribunāla spriedumu precedents ir dots. Jājautā tikai, kuŗš kuŗu?

DAŽOS VĀRDOS

ASV ģenerālštāba priekšg. ģen. Kollins devies inspekcijas braucienā uz Eiropu un Tālajiem Austrumiem.

Austrumvācijas prezidents un vācu komūnistu vadonis Piks, kas Maskavā pavadīja vienu mēnesi, šogad atgriezies Berlīnē.

Anglijas bruņošanās rūpniecībai trūkst strādnieku, jo liela daļa nodarbināti uzņēmumos, kas ražo preces eksportam.

Nujorkā, Bronksā, streiko liftu vadītāji un citi mājkalpotāji, kas prasa 15 proc. algas paaugstinājumu. Rezultātā 500 mājās nedarbojas lifti un apkure.

Ķīnas misionāru biletens ziņo, a komūnistu Ķīnā cietumos smok 13 katoļu bīskapi, to starpā 4 amerikāņi. Gandrīz visi tie ieslodzīti par „spiegošanu" ASV labā.

Par Kanadas galvaspilsētas Otavas pils, galvu ievēlēta sieviete — Vitona jkdze, kas kalpojusi sociālās aprūpes departamentā.

Ar 1. novembri ASV atcels vīsas muitas priekšrocības Čechoslovakijai. Attieksmē uz Bulgāriju tas stāsies spēkā jau 17. oktogrī.

No Padomju Baltkrievijas izdevies izbēgt 10 personām: 5 gaidziniekiem, 1 mūkenei un kādai ģimenei. Tie visi saņēmuši vīzas un tagad dodas uz krievu pareizticīgo klosteri Palestīnā.

Franču virspavēlniecība ziņo, ka Indoķīnā komūnistu spēkiem izdevies ieņemt kādu cietoksni Ķīnas robežu tuvumā. Kaŗa operācijās jau piedaloties ASV lidmašīnas, kas nodotas franču rīcībā.

1952. g. sākumā ASV iedzīvotājiem būs iespēja apskatīt ūdeņraža atombumbu, ko rādīs celojošā izstādē. Sprāgstvielu bumbā nebūs, bet gan dažas daļas, ko līdz šim turēja slepenībā.

Tikošā budžeta gada 1. ceturksnī ASV valsts budžetā deficīts sasniedzis 2.614,986,764 dol. Pag. gadā tai pašā laikā budžetā bija ietaupījums 296,347,044 dol. Deficīts izskaidrojams ar pastiprināto bruņošanos.

Floridā ieradusies neliela motorlaiva ar 11 bēgļiem: 8 vīriešiem un 3 sievietēm. Izņemot 1 polieti, visi pārējie ir igauņi. No Eiropas tie izbraukuši 22. jūlijā. Visi nosūtīti uz Nujorkas bēgļu salu, kur sagaidīs valdības lēmumu.

Min. Getskels paziņoja, ka Anglijas ārzemju valūtas krājumi pēdējo 3 mēnešu laikā samazinājušies par 598 milj. dolaru. Anglijas tirdzniecības bilance pasīvs par 638 milj. dolaru. Ja tuvākā laikā neizdosies bilanci līdzsvarot, valstī sagaidāma saimnieciska krize.

Maskavas laikraksts Izvestija ziņo, ka Armēnijā, Kamir-Blur augsznē padomju archeologi atrakuši Teišebas cietoksni, kas celts 7. g. s. priekš Kr. Esot atrastas 40 pilis un amatnieku darbnīcas, atrasti metalla ieroči, vairogi un labi saglabājušies bronzas kausi u. c. priekšmeti.

ŅUJORKAS

DAUGAVAS VANAGU

VĪRU KOŖA

KONCERTS

13. oktobrī, plkst. 8 vakarā, Beethoven'a zālē,

210-214 East Fifth Street,

NEW YORK

PĒC KONCERTA

BALLE

IEEJAS KARTES $2.00

Daugavas Vanagu Apv. Ņujorkā